

ΜΕΡΙΚΑΙ ΚΡΙΣΙΜΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΚΑΛΟΓΡΗ

I. Είσαγωγή

Εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀνάλυσιν ἐρευνῶνται συγκριτικῶς μερικά κρῖσιμοι διαρθρώσεις διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων ἐντὸς τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς. Αἱ διαρθρώσεις αὗται ἀποτελοῦν κρῖσιμους μεταβλητὰς τῆς ἀποτελεσματικότητος, τῆς ἀνταγωνιστικότητος καὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς καὶ γενικῶς εἰς τὸ πλαίσιον τῶν δεσποζομένων ἀπὸ τὴν ταχέϊαν τεχνολογικὴν πρόοδον συγχρόνων ὀλιγοπωλικῶν ἀγορῶν. Ἀπὸ συστηματικῆς ἀπόψεως αἱ διαρθρώσεις αὗται κατατάσσονται εἰς δύο ὁμάδας: Α καὶ Β. Αἱ διαρθρώσεις τῆς ὁμάδος Α ἀνάγονται εἰς τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου λειτουργεῖ ἡ ἐπιχείρησις. Αἱ διαρθρώσεις τῆς ὁμάδος Β ἀνάγονται εἰς τὴν ἐπιχείρησιν.

Εἰς τὰς ἐντόνωσ ἀνταγωνιστικὰς συγχρόνους ὀλιγοπωλικὰς ἀγορὰς (1) ἡ ἀγορὰ τῆς ἐπιχειρήσεως (2) προσδιορίζεται ἐν μέρει ἀπὸ εἰσοδηματικὰς, πληθυσμιακὰς, δημογραφικὰς καὶ ἄλλας παραμέτρους ὅπως εἶναι τὸ μέγεθος τοῦ ἀπολύτου καὶ τοῦ σχετικοῦ εἰσοδήματος, τὸ μέγεθος, οἱ ρυθμοὶ αὐξήσεως καὶ ἡ διασπορὰ τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ ρυθμοὶ τῆς οἰκονομικῆς προόδου, αἱ προτιμήσεις κ.λ.π. καὶ ἐν μέρει ἀπὸ τὸν δυναμισμόν μὲ τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιχείρησις δύνανται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν συνάρτησιν τῶν πωλήσεών της δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀνταγωνιστικότητά της, ἡ ὁποία εἶναι συνάρτησις ἀφ' ἐνὸς τῶν διαρθρώσεων τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν διαρθρώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως. Μὲ δεδομένας τὰς εἰσοδηματικὰς καὶ τὰς πληθυσμιακὰς παραμέτρους ἡ ἀγορὰ τῆς ἐπιχειρήσεως προσδιορίζεται κρῖσιμῶς ἀπὸ τὰς διαρ-

1) Ἡ ἀγορὰ ἡ ὁποία διαμορφοῦται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ταχέϊας τεχνολογικῆς προόδου ἀποτελεῖ μορφήν ὀλιγοπωλίου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ὑφ' ἡμῶν «ὀλιγοπωλικὸς ἀνταγωνισμὸς ἀνωτερότητος».

2) Ἡ ἀγορὰ τῆς ἐπιχειρήσεως ὀρίζεται ὡς τὸ μερίδιον τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὰς πωλήσεις τοῦ κλάδου. Ἴδε σχετικῶς Κ. Καλόγρη: Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς. Ἀθήναι, Β. Παπαζήσης, 1968.

θρώσεις του περιβάλλοντος και της επιχειρήσεως υπό των όποιων προσδιορίζονται το κόστος και η τιμή προσφοράς, η ποιότης και το σχέδιον του προϊόντος και αί τεχνικά των πωλήσεων δηλαδή αί κύρια στρατηγικά μεταβλητά της αγοράς της επιχειρήσεως.

Η μορφή των διαρθρώσεων τούτων είναι αποτέλεσμα της δράσεως δυναμικών παραγόντων μεταβολής δια της απορροφήσεως καινοτομιών. Όσον ταχύτερον απορροφώνται αί καινοτομίες και μεταβάλλονται αί διαρθρώσεις αὐταί τόσοσ μεγαλύτερον είναι το στρατηγικόν πεδίο της επιχειρήσεως και ή δύναμις διαμορφώσεως της αγοράς της ἐντός του κλάδου. Όσον μεγαλύτερα είναι ή υστέρησις εἰς τήν απορρόφησησ καινοτομιών και τήν μεταβολήν των διαρθρώσεων τούτων τόσοσ μικρότερα είναι ή ήθικη ἐλπίς διεισδύσεως και ἐπικρατήσεως της επιχειρήσεως εἰς τήν ἀγοράν του κλάδου. Οὕτως, εἰς τήν βᾶσιν των διαδικασιών του σχηματισμοῦ της ἀγορᾶς της επιχειρήσεως εἰς τὸ σύγχρονον τεχνολογικόν ὀλιγοπώλιον εὐρίσκεται ή ροπή και ή δύναμις πρὸς ἀπορρόφησησ καινοτομιών και πρὸς διαρθρωτικὴν μεταβολήν. Ὡς ἐκ τούτου ή ἀνάλυσις των διαρθρώσεων και της διαρθρωτικῆς μεταβολῆς είναι βασικῆς σημασίας δια τήν ἀγοράν της επιχειρήσεως.

Η μελέτη των διαρθρώσεων πρέπει νὰ ἀναφέρεται τόσοσ εἰς τήν κατεύθυνσιν ὅσον και εἰς τὸ μέγεθος των συσχετίσεων και της μεταβολῆς των δηλαδή πρέπει νὰ εἶναι ποιοτικὴ και ποσοτικὴ. Η πλήρης ποσοτικὴ μελέτη των διαρθρώσεων και των ρυθμῶν της μεταβολῆς των, τόσοσ ἀναγκαία, προσκρούει πρὸς τὸ παρὸν εἰς τήν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν, της καταλλήλου μορφῆς, ὁμοιογενῶν και συγκρισίμων στοιχείων, ή παραγωγή των ὁποίων πρωτογενῶς δια τήν ἔκτασιν των ἀναγκῶν της συγκριτικῆς οικονομικῆς εἶναι ἀδύνατος δια τὸν μεμονωμένον ἐρευνητήν. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐπίσης ἀναδιάρθρωσιν των στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς ἐκ τούτου αί ποσοτικαὶ συσχετίσεις εἰς τήν παροῦσαν ἀνάλυσιν ἔχουν ἀξίαν ἐνδείξεων μόνον.

Η παροῦσα ἐργασία διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνονται ὠρισμένα ποσοτικὰ δεδομένα και ἀνάλυσις της ἀποτελεσματικότητος των Ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων των χωρῶν της Κοινῆς Ἀγορᾶς. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος μελετῶνται εἰς δύο ὁμάδας αί κρίσιμοι διαρθρώσεις δια τήν ἀποτελεσματικότητα και τήν ἀγοράν της επιχειρήσεως. Εἰς τήν ὁμάδα Α μελετῶνται: α) ή βασικὴ διάρθρωσις, β) ή βιομηχανικὴ διάρθρωσις, γ) ή διάρθρωσις της συσσωρεύσεως και της ἐπενδύσεως, δ) ή κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσις του παγίου κεφαλαίου, ε) ή διάρθρωσις του ἐργατικοῦ δυναμικοῦ και στ) ή διάρθρωσις του θεσμικοῦ πλαισίου και της ἀγορᾶς. Εἰς τήν ὁμάδα Β μελετῶνται: α) ή διάρθρωσις της τεχνολογίας δηλαδή αί συναρτήσεις παραγωγῆς, β) ή κατὰ μέγεθος διάρθρωσις, γ) ή ὀργανωτικὴ διάρθρωσις, δ) ή διάρθρωσις του κόστους των επιχειρήσεων. Εἰς τὸ τρίτον μέρος ἀναπτύσσεται ή στρατηγικὴ των σφηνῶν.

Π Ι Ν Α Κ Ι

Εμφανίουν την αύξησην του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και τους δείκτας του όγκου του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος και της Βιομηχανικής Παραγωγής. 1958 = 100

Χ Ω Ρ Α	Δείκτας όγκου του ΑΕΠ και της Βιομηχανικής Παραγωγής															
	1956		1960		1961		1962		1963		1964		1965		1966	
	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ	ΑΕΠ	ΒΠ
Γερμανία	92	93	116	120	123	127	128	133	132	137	141	155	148	901	152	61
Γαλλία	98	89	111	110	115	116	124	122	130	128	137	138	144	140	151	149
Ιταλία	90	90	114	128	123	142	131	156	138	170	142	172	148	180	157	201
Κάτω Χώρες	97	96	115	122	119	126	123	133	128	139	140	134	147	163	151	173
Βέλγιον	98	105	108	112	113	119	120	125	125	135	134	144	139	147	143	150
Λουξεμβούργον	.	103	108	114	112	117	114	112	116	113	125	124	.	125	.	121
Κοινότης Έλλας	93	92	113	118	120	126	126	133	132	140	139	120	146	156	152	164
	6,0	89	108	.	120	.	125	128	135	137	147	152	158	166	172	192
Τουρκία	89	88	113	116	106	128	112	135	121	145	127	145	133	172	146	179
Πορτογαλία	4,7	94			119		127		134		144		154		161	

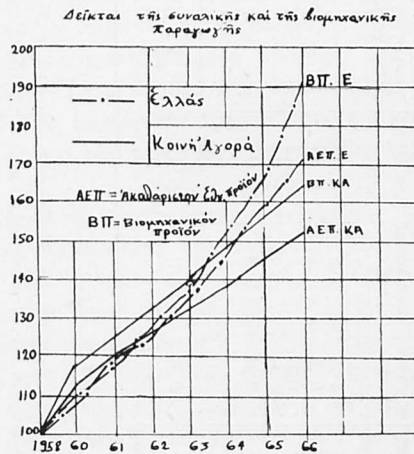
Π η γ ή : Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics 8th edition, 1967, tables 13
14, 44, 120.

ΑΕΠ = Ακαθάριστον Εθνικόν Προϊόν, ΒΠ = Βιομηχανική Παραγωγή.

Ἡ ἀποτελεσματικότης εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 1 καὶ ἀπὸ τὸ σχῆμα 1 ὁ ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάρστου ἐθνικοῦ προϊόντος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν δεκαετίαν 1955 - 65 ἀνῆλθεν εἰς 6% ἔναντι 4% τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ 3,5% τῶν ἄλλων ἀναπτυσσομένων χωρῶν. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω δεκαετίαν ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή τῆς Ἑλλάδος ἠυξήθη μὲ ἀκόμη ταχύτερους ρυθμούς (ἴδε σχῆμα 2 καὶ τὸν πίνακα 11). Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐπραγματοποίησεν ἱκανοποιητικούς ρυθμούς οἰκονομικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως τόσο ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὅσον καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ἀναπτυσσομένας χώρας.

Ἄν καὶ οἱ ταχεῖς οὗτοι ρυθμοὶ ἀναπτύξεως εἶναι ἐπιθυμητοὶ καὶ ἀποτελοῦν ἀξιόλογον ἐπίτευγμα καθ' ἑαυτούς, ἡ πραγματικὴ διάστασις τοῦ ἐπιτεῦ-

Σχῆμα 1

γματος τούτου προσδιορίζεται μόνον διὰ τῆς σταθμισέως του ἐν σχέσει πρὸς: α) τοὺς δυνατικούς ρυθμούς, β) τοὺς ἀναγκαίους (¹) ρυθμούς καὶ γ) ἐν σχέσει πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῶν ρυθμῶν προόδου καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα. Ἡ τελευταία συνδέεται πρὸς τὰς ἐπελθούσας καὶ ἐπερχομένας διαρθρωτικὰς μεταβολὰς καὶ ἐνδιαφέρει ἰδιαίτερος τὴν παροῦσαν ἀνάλυσιν.

Ὅπως ἐλέχθη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἡ σχετικὴ ἀποτελεσματικότης προσδιορίζει τὴν ἀνταγωνιστικότητα καὶ τὴν ἀγορὰν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ ἀποτελεσματικότης ἐκφράζεται διὰ τῆς ἐμφάνισεως νέων καὶ καλυτέρων προϊόντων

1) Διὰ τοὺς ἀναγκαίους ρυθμούς ἀναπτύξεως ἴδε Κ. Καλόγηρ: Οἱ ἀναγκαῖοι ρυθμοὶ ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς ἐξίσωσιν μὲ τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, 1966.

Π Ι Ν Α Κ 2

Εμφαίνων τους ρυθμούς αύξησης του συνολικού και του κατά κεφαλήν εθνικού προϊόντος, την συμβολή των συντελεστών εις τους ρυθμούς προόδου και τους βασικούς λόγους 1956 - 1966

Χ Ω Ρ Α	Αύξησης του ΑΕΠ		Συμβολή εις την αύξησην του Α Ε Π			Επίπεδα παραγωγικότητας εις την βιομηχανίαν 1956	Βασικοί λόγοι			
	Συνολικού %	Κατά κεφαλήν %	της εργασίας %	του κεφαλαίου %	της τεχν. προόδου %		O / L	K / O	K / O _i	K (α) / O _i (L's)
Γερμανία	6.0	3.9	1.1	1.8	4.5	.	5.7	4.2	2.6	3.3
Γαλλία	4.5	3.7	0.1	0.1	3.4	.	4.3	4.8	2.9	4.6
Ιταλία	6.4	4.9	0.8	0.8	4.1	.	4.8	4.6	2.1	3.7
Κάτω Χώραι	4.1	3.1	0.8	0.8	2.6	.	3.6	5.2	4.0	5.2
Βέλγιον	2.9	3.1	8.2	0.2	2.0	.	2.7	5.6	2.8	6.2
Λουξεμβούργον	3.0	6.9	.	.
Κοινοτής Ελλάς	5.3 6.1	4.0 6.0	0.6	1.2 2.2	3.4 3.9	\$ \$	3.3 4.3	4.9 3.0	2.9 3.1	4.8 3.0

Π η γ ή : United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's, Geneva 1964, table 18. Archibald, G, Investment and Technical change in Greek Manufacturing, Center of Economic Research, Athens 1964.

(α) $\frac{O}{L} = \text{'Η παραγωγικότης τῆς \acute{\epsilon}\rho\gamma\alpha\sigma\iota\alpha\varsigma, \frac{K}{O} = \text{'Ο \acute{\lambda}\omicron\gamma\omicron\varsigma \kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\iota\alpha\iota\upsilon - \pi\pi\omicron\iota\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma,}$
 $\frac{K}{O_i} = \text{'Ο \acute{\epsilon}\rho\iota\alpha\kappa\omicron\varsigma \acute{\lambda}\omicron\gamma\omicron\varsigma \kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\iota\alpha\iota\upsilon - \pi\pi\omicron\iota\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma \kappa\alpha\iota \frac{K}{O_i} (L's) = \text{'Ο \acute{\epsilon}\rho\iota\alpha\kappa\omicron\varsigma \acute{\lambda}\omicron\gamma\omicron\varsigma \kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\iota\alpha\iota\upsilon - \pi\pi\omicron\iota\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma \tauῆς \acute{\epsilon}\rho\gamma\alpha\sigma\iota\alpha\varsigma.}$

και της μειώσεως του κόστους δια της μεταβολής της σχέσεως εισροής - έκροής δηλαδή της παραγωγικότητας. Τα νέα προϊόντα αντανακλώνται εις την διάρθρωσιν του έξωτερικού εμπορίου και η σχέσις εισροής - έκροής εις την παραγωγικότητα η εις το κόστος. Συνεπώς ως δείκται της αποτελεσματικότητας δύναται να χρησιμοποιηθούν η παραγωγικότης η το κόστος και αι μεταβολαι εις την διάρθρωσιν του έξωτερικού εμπορίου. Έκ λόγων διαθεσιμότητος των σχετικῶν στοιχείων εις την παροῦσαν μελέτην ως μέτρα της αποτελεσματικότητος χρησιμοποιούνται η παραγωγικότης και η διάρθρωσις του έξωτερικού εμπορίου.

Ουσιώδους σημασίας συμπεράσματα δια την ἀνάλυσιν προκύπτουν ἀπὸ την μελέτην της διαρθρώσεως τῶν ρυθμῶν της οικονομικῆς προόδου και τῶν μεταβολῶν των δια μέσου του χρόνου. Δύο τινὰ ἐπισύρουν ἀμέσως την προσοχήν: α) η συσχέτισις μεταξύ του ποσοστού συμμετοχῆς της τεχνικῆς προόδου πρὸς τοὺς ρυθμοὺς προόδου, του ὕψους τῶν ρυθμῶν τούτων και της παραγωγικότητος της ἐργασίας, β) ὁ βαθμὸς συμμετοχῆς της τεχνολογικῆς προόδου εις την οικονομικὴν ἀνάπτυξιν της Ἑλλάδος. Ὅπως φαίνεται εις τὸν πίνακα 2 αἱ χῶραι μὲ ὑψηλοτέρους ρυθμοὺς προόδου και μεγαλυτέραν παραγωγικότητα εἶναι ἐκεῖναι εις τὰς ὁποίας η συμμετοχὴ της τεχνολογικῆς προόδου εἶναι ὑψηλότερα. Τοῦτο ἐπαληθεύει τὰς ἀπόψεις της νεωτέρας ἀναλύσεως περὶ του πρωταρχικοῦ ρόλου της τεχνολογικῆς προόδου εις την οικονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἀπὸ την μελέτην της διαρθρώσεως τῶν ρυθμῶν της προόδου προκύπτει ὅτι η συμμετοχὴ της συσσωρεύσεως και της τεχνολογικῆς προόδου εις τοὺς ρυθμοὺς ἀναπτύξεως της Ἑλλάδος εἶναι μεγαλυτέρα ὅσης γενικῶς ἐπιστεύετο μὲ βάσιν την ἐπιφανειακὴν παρατήρησιν. Ἐκ της συγκρίσεως τῶν μέσων λόγων κεφαλαίου — προϊόντος τῶν χωρῶν της Κοινῆς Ἀγορᾶς και της Ἑλλάδος (4.9 και 3 ἀντιστοίχως) και τῶν ποσοστῶν συμμετοχῆς της τεχνολογικῆς προόδου (εις ἑκατοστιαῖα ποσοστὰ 83% και 65% ἀντιστοίχως) προκύπτει ὅτι: α) η Ἑλληνικὴ βιομηχανικὴ παραγωγὴ εἶναι μικροτέρας ἐντάσεως κεφαλαίου και τεχνολογικῆς προόδου ἐν συγκρίσει πρὸς την βιομηχανικὴν παραγωγὴν τῶν χωρῶν της Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἀλλὰ ὅτι ὑπάρχει τάσις αὐξήσεως της συμμετοχῆς τῶν συντελεστῶν τούτων. Τὸ πρῶτον μέρος του ἀνωτέρω συμπεράσματος ἀνεμένετο και εἶναι σύμφωνον μὲ την γυμνὴν παρατήρησιν. Τὸ δεύτερον μέρος του συμπεράσματος εἶναι μία εὐχάριστος νέα διαπίστωσις. β) Ἡ συμμετοχὴ του κεφαλαίου και της τεχνολογικῆς προόδου εις την Ἑλληνικὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν γίνεται συνεχῶς περισσότερο ἀξιόλογος και ἀποκαλύπτει τάσεις και δυνάμεις δρῶσας πρὸς την κατεύθυνσιν ἐντάσεως της χρήσεως των και μετασχηματισμοῦ της Ἑλληνικῆς μεταποιητικῆς παραγωγῆς εις διαδικασίαν ἐντάσεως κεφαλαίου και τεχνολογικῆς προόδου δηλαδή πρὸς δημιουργίαν πραγματικῶν βιομηχανικῶν διαδικασιῶν μεταποιητικῆς παραγωγῆς. Ἡ συνέπεια της τάσεως ταύτης θὰ εἶναι αὐξήσις της αποτελεσματικότητος και της ἀνταγωνιστικότητός της εις τὸ μέλλον μὲ εὐρείας ἐπιδράσεις. Τὸ θέμα τοῦτο χρήζει βαθυτέρας ποσοτικῆς ἀναλύσεως.

Π Ι Ν Α Κ 3

Έμφασιών τους λόγους των επιπέδων ανάπτυξης και της παραγωγικότητας

Έτος	Έπίπεδα ανάπτυξης \$ ΗΠΑ κατά κεφαλήν		Λόγοι		Έπίπεδα παραγωγ/τητος \$ ΗΠΑ κατά εργαζόμενον		Λόγοι	
	Ευρ. Κοινότης 1	Έλλάς 2	1 : 2	2 : 1 %	Ευρ. Κοινότης 3	Έλλάς 4	3 : 4	4 : 3
1958	860	338	2.6 : 1	39
1963	1230	478	2.6 : 1	39	3186	1154	27.6 : 1	36.3
1964	1340	532	2.6 : 1	40	3753	1418	26.7 : 1	38.0
1966	1430	591	2.6 : 1	41	4426	1736	25.5 : 1	39.0

Πηγή : United Nations, Yearbook of National Account Statistics. N. York 1967, table 7A, P 728.
Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics, years 1964, 65, 67.

Στοιχεία σχετικά με την ανάπτυξιν και την αποτελεσματικότητα παρέχονται εις τούς πίνακας 2, 3 και 4. Έκ τῆς μελέτης τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος 2 προκύπτει ὅτι : α) ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἰς ὀριακὰ μεγέθη παραγωγικότητος αὐξάνεται με ἱκανοποιητικούς ρυθμούς, β) παρὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν αὐξησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος εἰς ὀριακὰ μεγέθη τὸ μέσον ἐπίπεδόν τῆς (1) παραμένει χαμηλὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπίπεδον ἀποτελεσματικότητος τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ 40% τοῦτου.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐμφαινόμενων εἰς τὸν πίνακα 3 λόγων τῶν ἐπιπέδων ἀναπτύξεως καὶ τῆς παραγωγικότητος προκύπτει ὅτι τὸ χάσμα τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς παραγωγικότητος μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς καὶ τῆς Ἑλλάδος βαίνει βαθμηδὸν μειούμενον, ἀλλὰ με βραδεῖς σχετικῶς ρυθμούς. Οὕτως, ὁ λόγος τῶν ἐπιπέδων ἀναπτύξεως τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 2.6 : 1 τὸ ἔτος 1958, ὅτε ἐκάλυπτε τὸ 39% τοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐμειώθη εἰς 2.4 : 1, ἤτοι τὸ ἐπίπεδον καλύψεως ἀνῆλθεν εἰς 41 % τοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως τῆς Κοινότητος τὸ 1965.

Ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα παραγωγικότητος παρατηρεῖται σχετικῶς ταχύτερα μεταβολὴ τῶν λόγων τῶν ἐπιπέδων τούτων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λόγοι οὗτοι ἐμειώθησαν ἐντὸς τριετίας κατὰ 2 μονάδας. Τοῦτο κυρίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἔντασιν τῆς συσσωρεύσεως κεφαλαίου διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ παραγωγικὸν δυναμικὸν τῆς χώρας ἀξιολόγων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς διαρθρώσεως τοῦ κεφαλαίου. Ἡ βελτίωσις τῶν λόγων τῆς παραγωγικότητος διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξησιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ βιομηχανικοῦ προϊόντος καὶ τὴν αὐξησιν τῶν ἐξαγωγῶν του, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν πολὺ ἀξιόλογον τάσιν κατὰ τὰ πρόσφατα ἔτη.

Ἡ μικροτέρα ἀποτελεσματικότης τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἐκδηλουμένη εἰς τὸ ὑψηλὸν κόστος καὶ τὴν κατωτέραν ποιότητα τοῦ προϊόντος ἀντανακλάται εἰς τὴν διάρθρωσιν καὶ τὴν διαρθρωτικὴν μεταβολὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου περὶ τῶν ὁποίων στοιχεῖα παρέχουν οἱ πίνακες 4 καὶ 5.

Ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν στοιχείων τῶν πινάκων 4 καὶ 5 συνάγεται ὅτι αἱ κατὰ κεφαλὴν ἐξαγωγαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχονται εἰς \$ 38 ἔναντι \$ 264 τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὸ 5.6 % τοῦ ἀκαθάριστου ἔθνικοῦ προϊόντος, ἐνῶ αἱ εἰσαγωγαὶ τῆς ἀνέρχονται εἰς τὸ 19.6%. Αἱ ἐξαγωγαὶ αὐξανόμεναι με μέσον ἐτήσιον ρυθμὸν 11.9 % κατὰ τὴν τριετίαν 1963 - 66 καλύπτουν τὸ 33.1 τῶν εἰσαγωγῶν ἔναντι 99.2 % τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Τὸ ποσοστὸν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὰς συνολικὰς ἐξαγωγὰς ἠϋξήθη ἀπὸ 9.1 % τὸ ἔτος 1962 εἰς 16.2 % τὸ ἔτος 1966. Καίτοι

1) Μετρομένης διὰ τῆς παραγωγικότητος.

Π Ι Ν Α Κ 4

Ἐμφαίνων τὰς εἰσαγωγὰς—ἐξαγωγὰς εἰς ἀπόλυτα μεγέθη, κατὰ κεφαλὴν
καὶ ὡς ποσοστὸν τοῦ ΑΕΠ

Χώρα	Εἰσαγωγὰι			Ἐξαγωγὰι		
	εἰς \$ ΗΠΑ	κατὰ κεφα- λὴν \$ ἑκα- τομμ. ΗΠΑ	ὡς % τοῦ ΑΕΠ	εἰς \$ ΗΠΑ	κατὰ κεφαλὴν \$ ΗΠΑ	ὡς % τοῦ ΑΕΠ
Γερμανία	17.472	296	15.6	17.892	303	15.9
Γαλλία	10.336	211	11.1	10.048	205	10.8
Ἰταλία	7.347	142	12.9	7.188	139	12.2
Κάτω Χώρα, Βέλγιον/Λουξεμ.	7.462	607	36.2	6.393	520	31.0
	6.374	651	38.1	6.382	651	38.1
Κοινότης Ἑλλάς	48.991	270	22.8	47.903	264	21.7
	1.134	133	19.3	328	38	5.6

Πηγή: Hellenic Industrial Development Bank (E.T.B.A.), Greek Industry in perspective, Athens, 1967, p. 34, table 11, Appendix.

ἡ αὔξεις αὐτὴ εἶναι ἀξιόλογος τὸ ποσοστὸν τῆς εἶναι πολὺ χαμηλὸν τόσον ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὄγκον τῶν συνολικῶν ἐξαγωγῶν τῆς χώρας, ὅσον καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ποσοστὸν τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὰς συνολικὰς ἐξαγωγὰς τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ὁ μικρὸς συνολικὸς ὄγκος τῶν ἐξαγωγῶν, ἡ μικρὰ συμμετοχὴ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὰς συνολικὰς ἐξαγωγὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ μικρὰ ὑποκατάστασις εἰσαγωγῶν (1), ἰδίως ἐνδιαμέσων καὶ κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, ἀντανακλοῦν τὴν μικρὰν ἀποτελεσματικότητα καὶ ἀνταγωνιστικότητα τοῦ ἔθνικοῦ προϊόντος γενικῶς καὶ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰδικῶς. Ἀξιοσημεῖωτα, ἐν τούτοις, συμπεράσματα ἐξάγονται ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν μεταβολῶν τῆς διαρθρώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὰς συνολικὰς ἐξαγωγὰς ηὔξηθη ἀπὸ 9.1 % τὸ ἔτος 1962 εἰς 16.2 % τὸ ἔτος 1966.

Ἡ αὔξις τῆς συμμετοχῆς τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐξαγωγὰς, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη μὲ ταχύτερους ρυθμοὺς κατὰ τὴν περίδον 1962 - 1966, ἀποκαλύπτει σημαντικὰς βελτιώσεις εἰς τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν, τὴν ἀποτελεσματικότητα καὶ τὴν ἀνταγωνιστικότητα τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Παρὰ ταῦτα τὸ ἔλλειμμα τῶν εἰσαγωγῶν - ἐξαγωγῶν μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν Κοινῆς Ἀγορᾶς ηὔξηθη ἀπὸ 41 % τοῦ συνολικοῦ ἔλλειμματος τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου τὸ 1961 εἰς 44.1 % τὸ 1966 καὶ τὸ ποσοστὸν τῆς χώρας εἰς τὸ ἐνδοευρωπαϊκὸν ἐμπόριον ἐμειώθη.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι παρὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν αὔξη-

1) Ἴδε σχετικῶς Κουτσουμάρη, Ἡ μορφολογία τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Κέντρον Οἰκονομικῶν Ἑρευνῶν. Ἀθῆναι 1963, σ. 93, πίναξ 3.4.

Π Ι Ν Α Κ 5

* Εμφανίουν τὰς μεταβολὰς εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν εἰσαγωγῶν — ἐξαγωγῶν τῆς Ἑλλάδος

	Εἰσαγωγὰι %					Ἐξαγωγὰι %				
	1962	1963	1964	1965	1966	1962	1963	1964	1965	1966
Τρόφιμα, ποτὰ καὶ καπνὸς	11.3	13.2	14.2	14.2	13.5	56.6	66.2	65.2	65.2	61.0
Πρῶται ὕλαι	10.0	10.9	10.1	11.0	11.1	32.1	24.0	23.2	21.0	20.2
Καύσιμα	7.3	8.7	7.0	8.4	7.4	0.2	0.2	0.2	0.0	0.9
Βιομηχανικὰ ἀγαθὰ	33.6	32.2	33.5	31.3	31.1	9.1	9.5	9.5	11.9	16.2
Μηχανήματα καὶ συγκοινωνιακὸς ἐξοπλισμὸς	37.8	35.0	35.2	35.1	36.9	2.0	1.9	1.9	1.9	1.7
Σύνολον	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Πηγή: Hellenic Industrial Development Bank (E. T. B. A.), Greek Industry in perspective. Athens 1967, data from table II, Appendix, p. 169.

σιν τῆς ἀποτελεσματικότητος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν εἰς ὁριστὰ κυρίως μεγέθη τὰ μέσα ἐπίπεδα ἀποτελεσματικότητος τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἶναι κατώτερα ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα ἀποτελεσματικότητος τῶν βιομηχανιῶν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μὲ ποικίλοντας βαθμούς, δυσχεραينوμένης ἐκ τούτου τῆς ταχυτέρας αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν.

Αἱ κύριαί πηγαὶ τῶν διαπιστωθεισῶν διαφορῶν τῆς ἀποτελεσματικότητος καὶ τῆς ἀνταγωνιστικότητος μεταξύ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν Κοινῆς Ἀγορᾶς εὐρίσκονται κυρίως εἰς τὰς διαφορὰς τῶν κρίσιμων διαρθρώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐρευνῶνται εἰς τὸ μέρος II κατωτέρω.

II. Μερικαὶ κρίσιμοι διαρθρώσεις

A. Αἱ διαρθρώσεις τοῦ περιβάλλοντος

α) Ἡ βασικὴ διάρθρωσις

Ὁ λόγος κεφαλαίου - προϊόντος εἰς τὴν βιομηχανίαν εἶναι μικρότερος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ ἀντιστρόφως ἢ παραγωγικότης τῆς βιομηχανίας μεγαλυτέρα τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργίας. Τοῦτο ἔχει ὡς συνέπειαν ὅτι ἡ ἐκβιομηχάνισις αὐξάνει τὴν παραγωγικότητα. Ἡ ἐκβιομηχάνισις αὐξάνει τὴν παραγωγικότητα διὰ μέσου μεταβολῶν εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ἀπασχολήσεως, εἰς τὴν διάρθρωσιν τοῦ μεγέθους τῶν μονάδων παραγωγῆς, εἰς τὴν διάρθρωσιν τοῦ κόστους, εἰς τὸν ὄγκον καὶ τὴν διάρθρωσιν τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ τῶν γνώσεων, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν ἀποτελεσματικωτέραν χρῆσιν τῶν πόρων εἰς μεγαλυτέρας παραγωγικὰς μονάδας ἀπολαμβανούσας οἰκονομιῶν κλίμακος, τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν οἰκονομιῶν καὶ μεγαλυτέρου καὶ καλυτέρου κατὰ ἐργαζόμενον μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου ἄνευ μεταβολῶν εἰς τὴν διάρθρωσιν ὀδηγουσῶν εἰς τὴν ἐκβιομηχάνισιν καὶ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἔργου τοῦ συνδυασμοῦ τῶν πέρων ἀπὸ ὀλιγώτερον εἰς περισσότερον ἀποτελεσματικούς φορεῖς καὶ εἰς διαδικασίας ἐντάσεως κεφαλαίου καὶ τεχνολογικῆς προόδου δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ μεγαλυτέρα ἀποτελεσματικότης καὶ ἀνταγωνιστικότης ἐναντι τῶν περισσότερον προχωρημένων ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης χωρῶν. Αἱ μικραὶ χῶραι, ὅπως ἡ Ἑλλάς, αἱ ὁποῖαι διαθέτουν εὐπροσάρμαστον ἀνθρώπινον δυναμικὸν ἔχουν μεγαλυτέραν ἀνάγκην καὶ μεγαλυτέραν προοπτικὴν ἐπεκτάσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἀναπτύξεώς των διὰ τῆς ἐκβιομηχανίσεως λόγῳ :

α) τῆς μεγαλυτέρας ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα εἰσοδηματικῆς ἐλαστικότητος τῆς ζήτησεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ὡς πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τῆς μεγαλυτέρας δυνατοτήτος ἀντλήσεως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἰκονομιῶν κλίμακος, τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν οἰκονομιῶν, β) λόγῳ τῶν μεγαλυτέρων δυνατοτήτων ἀπασχολήσεως εἰς τὴν βιομηχανίαν μὲ μεγαλυτέραν προστιθεμένην ἀξίαν κατὰ ἐργαζόμενον, γ) λόγῳ τῆς μικροτέρας ἢ

ἄλλοτε σημασίας τῶν φυσικῶν πρώτων ὑλῶν λόγω τῆς δυνατότητος παραγωγῆς των ὑπὸ τῆς βιομηχανίας, δ) λόγω τῶν εὐνοϊκωτέρων ὄρων ἐμπορίου τῶν βιομηχανικῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀγροτικά προϊόντα. Χαρακτηριστικὸν σχετικῶς εἶναι τὸ γεγονός ὅτι, λόγω τοῦ ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἐπέτυχε ταχύτερους ρυθμούς ἐκβιομηχανίσεως τὸ μερίδιόν της εἰς τὸ ἐνδοευρωπαϊκὸν ἐμπόριον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1956 - 1963 ἐμειώθη ἀπὸ 47 % εἰς 32.8 % τῶν ἐξαγωγῶν της εἰς ὄφελος τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Διὰ τὴν συγκριτικὴν μελέτην τῆς βασικῆς διαρθρώσεως εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ ἑξῆς κριτήρια : α) τὸ κριτήριον τῆς διαρθρώσεως τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῆς κατὰ τομεῖς προελεύσεως τοῦ ἔθνικοῦ προϊόντος, β) τὸ κριτήριον τῆς συμβολῆς τῆς δευτερογενοῦς παραγωγῆς εἰς τὴν προστιθεμένην ἀξίαν, γ) τὸ κριτήριον τοῦ ρυθμοῦ ἐμφανίσεως νέων προϊόντων καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, δ) τὸ κριτήριον τῶν φαινομένων «δυσαικῶν οἰκονομιῶν».

Ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωσις τῆς Ἑλλάδος μὲ ὅποιοδῆποτε κριτήριον ἐξεταζομένη εἶναι κατωτέρα τῆς διαρθρώσεως τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς. Τὰ ἐξέχοντα χαρακτηριστικά τῆς οἰκονομικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι : α) ὁ γεωργικὸς χαρακτήρ, β) ἡ μικρότερα διαφοροποίησις καὶ ἡ κατωτέρα βιομηχανικὴ διάρθρωσις, γ) τὰ ἐντονώτερα φαινόμενα «δυσαικῶν οἰκονομιῶν», δ) βραδύτεροι ρυθμοὶ διαρθρωτικῆς μεταβολῆς.

Ὁ γεωργικὸς χαρακτήρ τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς διαρθρώσεως ἐπιβεβαιοῦται τόσον ἀπὸ τὴν διάρθρωσιν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὴν κατὰ τομεῖς προέλευσιν τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος, περὶ τῆς ὁποίας στοιχεῖα παρέχουν οἱ πίνακες 6 καὶ 7, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ κριτήριον τῆς προστιθεμένης ἀξίας. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῶν πινάκων τούτων εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ 54 % τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας παράγεται τὸ 25.1 % τοῦ ἀκαθάριστου ἔθνικοῦ προϊόντος. Εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀντιθέτως εἰς τὴν γεωργίαν ἀπασχολεῖται μόνον τὸ 16% παράγον τὸ 7.8 % τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος, τοῦ ὁποίου τὸ 43.9 % παράγεται ἀπὸ βιομηχανίαν.

Παρὰ τὴν αὐξησιν τῆς συμβολῆς τῆς δευτερογενοῦς παραγωγῆς εἰς τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν εἰς ποσοστὸν 16.1 % τὸ ἔτος 1961 καὶ μεγαλύτερον μεταγενεστέρως, τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι πολὺ μικρότερον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀντίστοιχον ποσοστὸν διὰ τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς (33.3 %).

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 5 ἡ Ἑλλάς παρουσιάζει ἐπίσης βραδὺν ρυθμὸν μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐμπορίου, λόγω τῆς βραδείας ἐμφανίσεως νέων προϊόντων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἰς τὰς ἐξαγωγὰς τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται συνεχῶς νέα προϊόντα κατὰ τὸ πλεῖστον προχωρημένης τεχνολογίας ὅπως ἠλεκτρονικά, χημικά, μεταλλουργικά κλπ.

Π Ι Ν Α Κ 6

Κατανομή του εργατικού δυναμικού κατά τομείς οικονομικής δραστηριότητας
(1966)

Χώρα	Έτος	Γεωργία		Βιομηχανία		Ύπηρες		Άνεπασχόλητοι		Σύνολο 100 %
		000	%	000	%	000	%	000	%	
Γερμανία	1966	2.877	11	13.103	49	10.621	39	161	1	100
Γαλλία	1966	3.420	17	7.746	39	8.290	42	280	2	100
Ίταλία	1966	4.660	24	7.621	39	6.427	33	769	4	100
Κάτω Χώρες	1966	375	9	1.894	42	2.156	48	45	1	100
Βέλγιον	1966	216	6	1.633	44	1.754	48	62	2	100
Λουξεμβούργον	1966	18	13	64	46	58	41	0	0	100
Κοινότης	1966	11.566	16	32.061	43	29.306	29.306	1.317	2	100
Έλλάς	1966	1.960	54	698	19	958	958	.	.	100

Πηγή : Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics, 8th edition, 1967, table 7.

Π Ι Ν Α Κ 7

Εμφαίνων τήν κατά τομείς προέλευσιν τοῦ ἔγχωριου προϊόντος εἰς τιμὰς συντελεστῶν ἔτος 1966

Χώρα	Συμβολή ἐκάστου τομέως εἰς τὸ ΑΕΠ			
	% τῆς γεωργίας	% τῆς βιομηχανίας	% τῶν ὑπηρεσιῶν	Σύνολον
Γερμανία	5,1	49,7	45,2	100
Γαλλία	8,4	40,3	51,3	100
Ἰταλία	12,5	40,1	47,4	100
Κάτω χῶραι	7,5	41,4	51,1	100
Βέλγιον	5,8	41,3	52,9	100
Λουξεμβούργον	6,2	54,2	39,6	100
Κοινότης	7,8	43,9	48,3	100
Ἑλλάς	25,1	26,5	48,4	100

Πηγή : Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics, 8th edition 1967, table 15, p. 40.

Ἡ κατωτέρα οικονομική διάρθρωσις τῆς Ἑλλάδος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὀφείλεται εἰς τὸν βραδὺν ρυθμὸν τῆς διαρθρωτικῆς μεταβολῆς καὶ αὕτη εἰς τὸν ἀνεπαρκῆ ρυθμὸν καὶ τὴν μὴ εὐνοϊκὴν δι' ἀνωτέραν διάρθρωσιν κατανομήν τῆς ἐπενδύσεως, περὶ τῶν ὁποίων στοιχεῖα παρέχει ὁ πίναξ 15 καὶ τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν πίνακα τοῦτον διαγράμματα.

Παρὰ τὴν ἐπὶ 13 (1950 - 1963) ἔτη ἀνάπτυξιν τῆς μὲ ρυθμὸν τῆς περιοχῆς τοῦ 6%, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων ρυθμῶν ἀναπτύξεως εἰς τὸν κόσμον ἐπῆλθε σχετικῶς μικρὰ μεταβολή εἰς τὴν παραδοσιακὴν βασικὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς βαθμὸν, ὥστε αὕτη νὰ διδῆ τὴν ἐντύπωσιν διαρθρωτικῶς στασίμου οικονομίας. Ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 8 εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνωτέραν διάρθρωσιν, ποσοστὸν 6.02% τῆς ἀπασχολουμένης εἰς τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν ἐργατικῆς δυνάμεως μετεκινήθη εἰς τὴν δευτερογενῆ καὶ τὴν τριτογενῆ παραγωγὴν μὲ συνέπειαν συμβολὴν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος κυμαινομένην ἀπὸ 1 - 6%. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀντιθέτως, ἡ ὁποία ἔχει ἐπέλγουσαν ἀνάγκην μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως τῆς ἢ μετακίνησις ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπὸ τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν εἶναι διὰ τὴν αὐτὴν περίοδον μόλις 3% διοχετευ-

Π Ι Ν Α Ξ 8

Εμφανίων την μεταβολήν τῆς διαρθρώσεως τῆς απασχολήσεως καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἐπίδρασιν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος
1954 — 59

Χώρα	Ἔτος	Μεταβολαὶ εἰς τὰ ποσοστὰ τῆς απασχολήσεως εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς Ὑπηρεσίας %			Συμβολὴ τῆς μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως τῆς απασχολήσεως εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος %
		Γεωργία	Βιομηχανία	Ὑπηρεσία	
Γερμανία	1949—59	- 9.2	+ 4.5	+ 4.7	10
Γαλλία	»	- 5	+ 0.4	+ 4.3	6
Ἴταλία	»	- 8.4	+ 1.2	+ 2.9	5
Κάτω χῶραι	»	- 3.8	+ 0.5	+ 2.1	0
Βέλγιον	»	- 3.7	- 0.6	+ 5.1	1
Λουξεμβούργον	»
Κοινότης	1951—61	- 6.02	+ 1.2	+ 3.82	.
Ἑλλάς	»	- 3.0	+ 0.5	+ 2.5	.

Πηγή: United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe, during the 1950's, table 25. p. 37.

Π Ι Ν Α Ξ 9

Εμφανίων τὴν κατανομήν τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος, τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα καὶ τὴν κατανάλωσιν κατὰ περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος
(ἔτος 1962)

Περιοχὴ	Οικονομικὴ δραστηριότης	Τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα εἰς \$ ΗΠΑ	Ἡ κατανάλωσις ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας (KW)	Ὁ ἀριθμὸς αὐτοκινήτων ἀνὰ 1000 κατοίκους
Ἀττικὴ	54% τοῦ συνόλου	626	833	168
Θράκη		286.80	34	8
Ἠπειρος		264.40	48	7
Ἰόνιοι Νῆσοι		247.30	66	12
Νῆσοι Αἰγαίου		237.40	.	.

Πηγή: G. Chiotis, Les problèmes du développement regional en Grèce. La Grèce et le Marché Commun. Revue du Marché Commun, Mai 1966.

Θείσα κατά μέγιστον μέρος της εις τὰς ὑπηρεσίας. Ἡ τάσις πρὸς αὔξησιν τοῦ τομέως τῶν ὑπηρεσιῶν παρατηρεῖται ἐπίσης καὶ εις τὰς χώρας Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀλλὰ εἶναι διαφόρου φύσεως. Ἡ διάρθρωσις τῆς ἐπενδύσεως θὰ ἐρευνηθῆ κατωτέρω. Προηγουμένως θὰ ἐρευνηθῆ ἡ βιομηχανικὴ διάρθρωσις.

Ἡ μεταβολὴ τῆς διαρθρώσεως μὲ βάσιν τὴν κατά τομεις προέλευσιν τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος εἶναι ταχύτερα εις τὴν Ἑλλάδα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Εἰκόνα τῆς μεταβολῆς ταύτης παρέχει ὁ πίναξ 10. Οὕτω, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 - 1966 ἡ συμμετοχὴ τῆς γεωργίας εις τὸ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν προϊόν εις τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐμειώθη ἀπὸ 11.3 % εἰς 7.8 %, ἤτοι κατὰ 3.5% αὐξηθείσης τῆς συμμετοχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ συμβολὴ τῆς γεωργίας ἐμειώθη κατὰ 5.4 %, ἀλλὰ ἀπὸ ἕνα ποσοστὸν 30.5 %. Οὕτως, ἐνῶ εις ἀπόλυτον ποσοστὸν ἡ μεταβολὴ τῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος εἶναι μεγαλύτερα, σταθμιζομένη μὲ τοὺς ἀναγκαίους ρυθμοὺς καὶ εις τὴν βάσιν εἶναι μικρότερα.

Ἡ κατωτέρω τῆς οικονομικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος πιστοποιεῖται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ὕπαρξιν ἐντόνων φαινομένων δυαδικῶν οικονομιῶν καὶ τὸν ρυθμὸν εἰσαγωγῆς νέων προϊόντων. Ἡ Ἑλλὰς παρουσιάζει ἔντονα φαινόμενα «δυαδικῶν οικονομιῶν» περιφερειακά, ἐνδοβιομηχανικά, ἐνδοκλαδικά, ἐνδοεπιχειρηματικά. Φαινόμενα δυαδικῶν οικονομιῶν παρουσιάζουσι καὶ αἱ χώραι τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐπίσης, ἰδίως ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γαλλία, εἶναι ὁμως ὀλιγώτερον ἔντονα καὶ συνεπῶς ἡ ὁμοιογένεια τῆς ἀναπτύξεως εις αὐτὰς μεγαλύτερα. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ χώρα ἐντόνων ἀντιθέσεων ἀναπτύξεως καὶ ὑπαναπτύξεως. Ὅπως φαίνεται εις τὸν πίνακα 9 πλὴν τοῦ 50 % τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος ἔχει πολωθῆ εις τὴν περιοχὴν Ἀττικῆς, τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα εις τὴν Ἀττικὴν εἶναι 2,5 φορὰς μεγαλύτερον τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν νήσων καὶ τὰ ἐπίπεδα καταναλώσεως ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, ὑπηρεσιῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀγαθῶν εἶναι συντριπτικῶς μεγαλύτερα ἐνσχέσει μὲ τὰ ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένα τμήματα τῆς χώρας.

β) Ἡ βιομηχανικὴ διάρθρωσις

Ἡ Ἑλληνικὴ βιομηχανία, παρὰ τὴν ἀνάπτυξιν της, ἰδίως κατὰ τὰ πρόσφατα ἔτη μὲ ταχεῖς ρυθμοὺς (8,6% διὰ τὰ ἔτη 1953 - 63) ἐμφαινόμενους εις τὸ σχῆμα 2 παρουσιάζει μικρότερον διαφοροποίησιν, κατωτέραν διάρθρωσιν καὶ βραδυτέραν καὶ κατωτέραν διαρθρωτικὴν μεταβολὴν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς βιομηχανίας τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς.

Κατὰ τὴν σύγκρισιν τῆς βιομηχανικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς αἱ πλέον κτυπηταὶ διαφοραὶ ἀνάγονται : α) εις τὸν βαθμὸν διαφοροποιήσεως των β) εις τὴν κατεύθυνσιν τῆς διαφοροποιήσεως καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς διαρθρώσεως των γ) εις τὸν ρυθμὸν ἀπορροφήσεως καὶ τῆς καινοτομιῶν. Εἰκόνα, μερικὴν δυστυχῶς λόγῳ ἐλλείψεως στοιχείων, τῆς βιομηχανικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς παρέχουσι οἱ πίνακες 9 καὶ 12. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν στοιχείων τῶν πινά-

Π Ι Ν Α Κ Ι Ο
 'Εμφανίων τής μεταβολής τής διαρθρώσεως βάσει τής κατά τομείς προλεύσεως του ΑΕΠ
 1959 - 1966

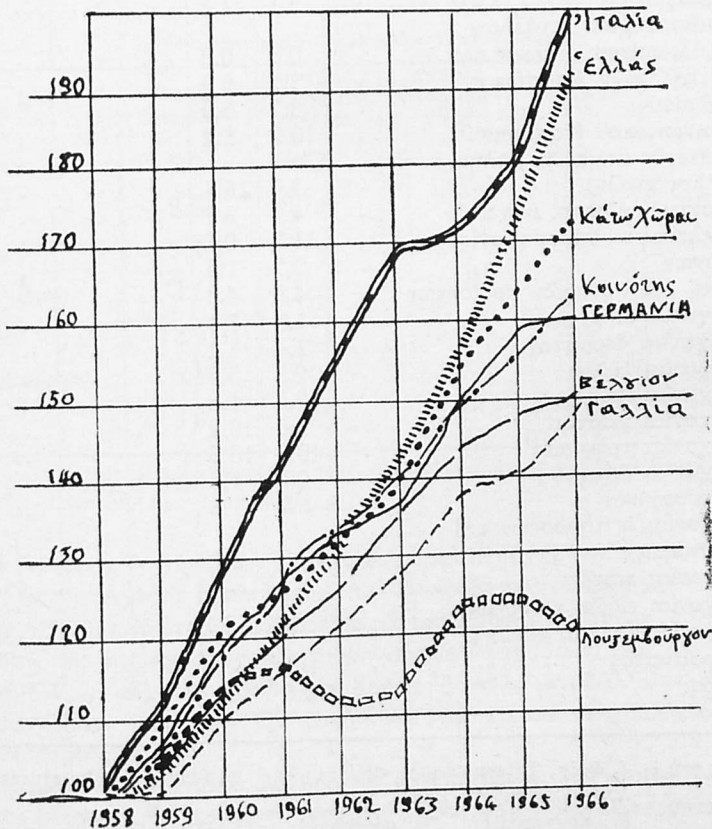
Χώρα	1959 %			1966 %			% μεταβολής		
	Γεωργία	Βιομηχανία	'Υπηρεσία	Γεωργία	Βιομηχανία	'Υπηρεσία	Γεωργία	Βιομηχανία	'Υπηρεσία
Γερμανία	8.0	50.8	41.2	5.1	49.7	45.7	- 3.9	- 1.1	+ 4
Γαλλία	12.5	44.2	43.3	8.4	40.3	51.3	- 4.1	- 3.9	+ 8
Ίταλία	18.0	42.0	39.3	12.5	40.1	47.4	- 5.5	- 1.9	+ 8.1
Κάτω Χώραι	10.1	42.6	47.3	7.5	41.4	51.1	- 2.6	- 1.2	+ 3.8
Βέλγιον	7.5	48.1	44.4	5.8	41.3	52.9	- 1.7	- 6.8	+ 8.5
Λουξεμβούργον	8.6	52.2	39.2	6.2	54.2	39.6	- 2.4	- 2.0	+ .4
Κοινότης	11.3	46.2	42.5	7.8	43.9	48.3	- 3.5	- 2.3	+ 5.8
'Ελλάς	30.5	26.1	43.4	25.1	26.5	48.4	- 5.4	+ 0.4	+ 5.

Πηγή: Statistical Office of the European Communities, Basic Statistics 1966 και 8th edition 1967, table 15.

Π Ι Ν Α Κ 1 1
Γενικός δείκτης της βιομηχανικής παραγωγής
1958 = 100

Χώρα	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Γερμανία	100	107	120	127	133	137	150	159	161
Γαλλία	100	101	110	116	122	128	138	140	149
Ίταλία	100	111	128	142	156	170	172	180	201
Κάτω χώραι	100	109	122	126	133	139	154	163	173
Βέλγιον	100	104	112	119	125	135	144	147	150
Λουξεμβούργον	100	104	114	117	112	113	124	125	121
Κοινότης	100	106	118	123	133	140	150	156	164
Έλλάς	100	103	113	122	129	143	157	172	192

Πηγή: Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics 8th edition 1967, table 120, p. 181. Ministry of Coordination, National Accounts of Greece 1948 - 65.

Σχήμα 2

κων 11 και 12 προκύπτει ότι η Έλληνική βιομηχανία είναι δλιγώτερον διαφοροποιημένη και ότι παρὰ τὴν ἐμφαινομένην εἰς τὸν πίνακα 15 τάσιν στροφῆς πρὸς ἀνωτέρας βιομηχανικὰς δραστηριότητας περιλαμβάνει κυρίως

Π Ι Ν Α Κ Ε 12

*Εμφαίωον τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν βάσει τῶν ποσοστῶν τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους βιομηχανικοὺς κλάδους ἐργατικῶν δυναμικοῦ %

Βιομηχανικοὶ κλάδοι	Χ ὤ ρ α ι						
	Γερμανία	Γαλλία	Ἰταλία	Κάτω Χώραι	Βέλγιον	Λουξ/γον	Ἑλλάς
	%	%	%	%	%	%	%
Σιδήρου	•	5.1	2.7	•	•	•	•
Μὴ σιδηρούχων μετάλλων (άλουμίνιον, χαλκὸς κλπ.)	•	0.8	0.8	•	•	•	•
Μὴ μεταλλικῶν ὀρυκτῶν	•	3.7	5.9	•	•	•	5.0
Πετρελαίου	•	3.7	5.9	•	•	•	0.2
Συγκοινωνιακοῦ ἐξοπλισμοῦ	•	10.2	5.4	•	•	•	5.4
Κατασκευῆς μηχανῶν (πλὴν ἠλεκτρικῶν)	•	3.0	16.1	•	•	•	2.2
Κατασκευῆς ἠλεκτρ. μηχανῶν	•	4.3	2.7	•	•	•	0.7
Μεταλλουργικαὶ βιομηχανίαι	•	11.3	0.7	•	•	•	•
Ὀργάνων	•	0.3	1.5	•	•	•	•
Χημικὰ καὶ συναφῶν προϊόντων	•	4.9	4.3	•	•	•	0.2
Βιομηχανίαι ἐλαστικοῦ	•	1.3	1.1	•	•	•	0.9
Βιομηχανίαι δέρματος	•	1.4	1.1	•	•	•	1.5
Βιομηχανίαι ξύλου	•	2.3	5.5	•	•	•	5.7
Βιομηχανίαι ἐπίπλων	•	2.1	1.8	•	•	•	5.4
Βιομηχανίαι χάρτου	•	7.0	10.2	•	•	•	1.1
Βιομηχανίαι τροφίμων	•	13.9	18.5	•	•	•	13.8
Βιομηχανίαι καπνοῦ	•	0.2	1.6	•	•	•	3.3
Ύφαντουργικαὶ	•	6.7	11.8	•	•	•	12.8
Βιομηχανίαι ἐκτυπώσεων καὶ συναφεῖς	•	3.0	2.1	•	•	•	2.3
Βιομηχανίαι ποτῶν	•	•	•	•	•	•	1.8
Βιομηχανίαι εἰδῶν ἐνδύσεως, ὑποδήσεως καὶ εἰδῶν ἐξ ὑφάσματος	•	•	•	•	•	•	17.0
Διάφοροι	•	10.6	2.8	•	•	•	•

Πηγή : J. Bain, International differences in Industrial Structures. Yale University Press, 1966.

Γ. Κουτσουμάρη, Ἡ μορφολογία τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας. Κέντρον Οικονομικῶν Ἐρευνῶν. Ἀθήναι 196, πίναξ 2.16, σ. 71.

κλάδους ελαφρῶς βιομηχανίας ὅπως εἶναι αἱ βιομηχαναὶ ὑφασμάτων, καπνοῦ, ὑποδημάτων, τροφίμων, ελαφρὰ χημικὰ ἐνῶ τὸν σκελετὸν τῆς βιομηχανικῆς διαρθρώσεως τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀποτελοῦν κυρίως βιομηχαναὶ μετάλλου, παραγωγῆς μηχανῶν, ὀργάνων ἀκριβείας, ἠλεκτρονικαί, βαρεῖαι χημικὰ καὶ γενικῶς βιομηχαναὶ ἀνωτέρας τεχνολογίας, ἐντάσεως κεφαλαίου καὶ ὑψηλῆς παραγωγικότητος.

Εἰκόνα τῆς βιομηχανικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μὲ βάσιν τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τῶν μεγάλων τομέων εἰς τὸ συνολικὸν βιομηχανικὸν προϊόν παρέχει ὁ πίναξ 13 καὶ βάσει τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους τομεῖς ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ὁ πίναξ 12. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 13 προκύπτει ἡ σημαντικὴ θέσις εἰς τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλλάδος τῶν ὑφαντουργικῶν βιομηχανιῶν καὶ τῶν μεταλλουργικῶν καὶ χημικῶν εἰς τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Π Ι Ν Α Ξ 13

*Ἐμφαίνων τὸ βιομηχανικὸν προϊόν κατὰ τομεῖς βιομηχανικῆς δραστηριότητος
(% τοῦ συνολικοῦ βιομηχανικοῦ προϊόντος)*

Χ ὠ ρ α	Ὅρυχεῖα Μεταλλεῖα	Βιομηχαναὶ ἐπεξεργασίας μετάλλων	Βασικαὶ Μεταλλουργικαὶ	Χημικαὶ	Ἐφαντουργικαὶ
Γερμανία	5.0	29.5	6.5	11.5	7.6
Γαλλία	8.0	27.8	7.8	14.3	6.9
Ἰταλία	3.4	21.8	10.3	22.5	10.1
Κάτω χῶραι	3.6	31.9	.	6.0	13.1
Βέλγιον	12.5	32.7	15.5	6.0	.
Λουξεμβούργον	9.1	4.9	66.9	11.0	0.1
Ἑλλάς	3.0	7.7	4.5	9.4	20.7

Πηγή: United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's table 25, p. 37.

Αἱ διαφοραὶ εἰς τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὀφείλονται εἰς τὴν διαφορὰν τῶν ρυθμῶν καὶ τῆς διαρθρώσεως τῆς διαρθρωτικῆς μεταβολῆς τῆς βιομηχανίας, ἡ ὁποία πάλιν εἶναι συνάρτησις τῆς διαρθρώσεως τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων. Ἀφ' ἑνὸς ἡ βιομηχανικὴ διάρθρωσις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μεταβάλλεται ταχύτερον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἀφ' ἑτέρου μεταβάλλεται πρὸς ἀνωτέρας μορφάς.

Δεδομένου ὅτι ἡ βαρεῖα βιομηχανία στηρίζεται εἰς τὴν κατανάλωσιν χάλυβος καὶ ἐνεργείας, ὁ δείκτης τῆς καταναλώσεως χάλυβος καὶ ἐνεργείας δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς δείκτης τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς βαρείας βιομη-

χανίας και μεταβολής της βιομηχανικής διαρθρώσεως. Με βάση τὸν δείκτην τοῦτον, περιεχόμενον εἰς τὸν πίνακα 14, ἡ μεταβολή της διαρθρώσεως της βιομηχανίας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν της βαρείας βιομηχανίας εἰς τὰς χώρας της Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ταχύτερα παρὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΠΙΝΑΚ 14
 Ἐμφανίων τὰς μεταβολὰς εἰς τὴν κατανάλωσιν χάλυβος καὶ ἐνεργείας εἰς τὴν βιομηχανίαν κατὰ κáτωικον
 1952-1962

Χώρα	Κατανάλωσις χάλυβος		Μεταβολή εἰς %		Κατανάλωσις ἡλεκ. ἐνερ.		Μεταβολή %
	1952	1956	συνολική	μέση	1952	1966	
Γερμανία	306	523	+ 70.9 %	+ 7.9 %	.	1709	.
Γαλλία	221	323	+ 46.0 %	+ 4.6 %	.	1318	.
Ἰταλία	86	252	+ 193.0 %	+ 19.3 %	.	1000	.
Κάτω χώραι	275	337	+ 26.0 %	+ 2.6 %	.	1005	.
Βέλγιον	1494	.
Λουξεμβούργον	5004	.
Κοινότης	222	359	+ 62.0 %	+ 6.2 %	.	1350	.
Ἑλλάς	354	.

Πηγή : United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's chapter, V, table 4.

Πληρύτερα εικόν της μεταβολής της βιομηχανικής διαρθρώσεως της 'Ελλάδος και των χωρών της Κοινής 'Αγοράς παρέχεται υπό των πινάκων 15 και 16 και του σχήματος 3. 'Από τα στοιχεία των πινάκων 15 και 16 προκύπτει ότι: α) οί ρυθμοί μεταβολής και διαφοροποιήσεως της βιομηχανικής διαρθρώσεως της 'Ελλάδος είναι μικρότεροι των αντίστοιχων ρυθμών δια τὰς

Π Ι Ν Α Κ 15

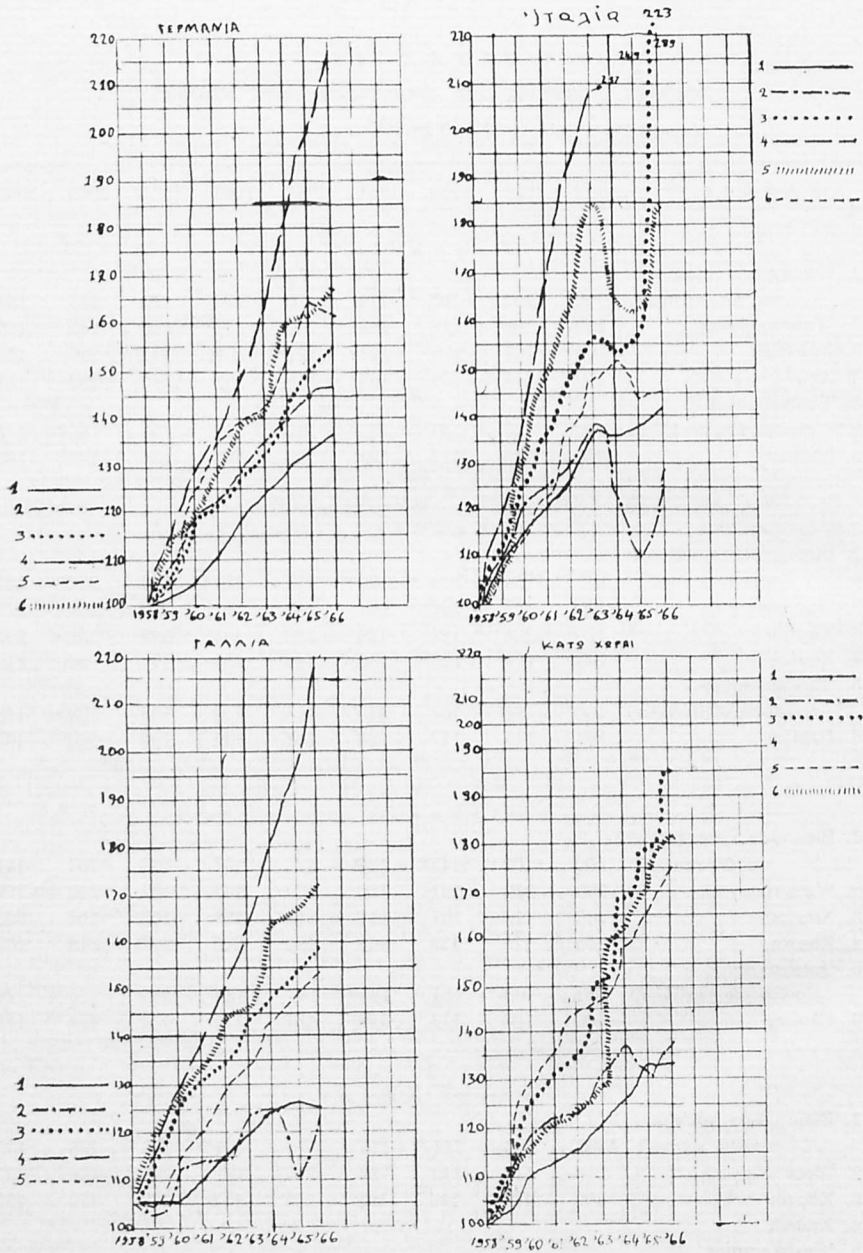
'Ευραίων τον ετήσιον ρυθμόν αύξήσεως των διαφόρων κλάων της βιομηχανίας (1953 - 63) έτος βάσεως 1958 = 100

Κλάδοι	Χώροι						
	Γερμανία	Γαλλία	Ίταλία	Κάτω Χώροι	Βέλγιο	Λουξεμβού	'Ελλάς
	%	%	%	%	%	%	%
'Ολόκληρος ή μεταποίησης Βιομηχανία	7.6	6.0	9.0	6.4	4.6	3.1	7.9
Βιομηχανία τροφίμων	8.0	6.5	9.2	6.5	7.2	3.6	8.2
Βιομηχανία ποτών	.	3.6	4.3	3.1	5.7	2.4	6.5
'Υφαντουργικαί	.	.	10.4	8.3	3.5	7.2	6.3
Βιομηχανία καπνού	5.5	3.3	3.4	3.5	3.5	9.2	5.9
Ζύλου και επίπλων	3.3	3.6	3.6	3.8	2.5	.	3.0
Βιομηχανία χάρτου	.	6.0	9.4	5.8	7.5	8.4	10.0
Βιομηχανίαί έκτυπώσεως	7.2	8.0	8.3	8.3	.	.	15.4
Δέρματος	7.3	7.6	.	6.9	.	2.5	
Βιομηχανία έλαστικού	3.4	2.1	5.8	4.0	4.9	.	15.5
Χημική βιομηχανία	8.2	6.1	8.6	7.0	7.6	.	
Βιομ. πετρελαίου και άνθρακος	10.7	10.7	14.1	10.1	6.0	.	10.7
Μη μεταλλικών όρυκτων	16.7	7.5	13.0	8.3	5.3	.	21.6
Βασικά μεταλλουργικαί	6.4	7.7	10.9	5.7	.	4.7	9.8
Μεταλλικών προϊόντων	5.7	6.3	10.7	11.3	.	3.9	.
Μηχανών (πλήν ηλεκτρικών)	.	5.3	12.1	.	8.2	.	.
'Ηλεκτρικών μηχανών	7.1	5.4	8.5	7.5	7.4	.	1.
Συγκοινωνιακού έξοπλισμού	12.5	12.2	2.6	.	4.7	0.7	14.4
Βασικά χημικά	.	7.1	13.6
Βιομηχανία ύαλου	.	15.4	14.1	.	5.6	.	.
Τσιμέντου	8.8	7.4	11.0	.	7.9	.	.
Σιδήρου και χάλυβος	.	6.3	10.9	.	5.2	.	.
Ναυπηγική	5.4	5.5	11.7
Σιδηροδρομικός έξοπλισμός	3.5
'Ηλεκτρισμού και φωταερίου	.	12.	17.3
	8.7	7.8	9.0	6.3	6.8	6.8	11.6

Πηγή: U. Nations, The growth of the world Industry, 1953 - 65, National tables, N. York 1967. 'Υπουργείου Συντονισμού, 'Εθνικοί Λογαριασμοί της 'Ελλάδος 1948 - 65.

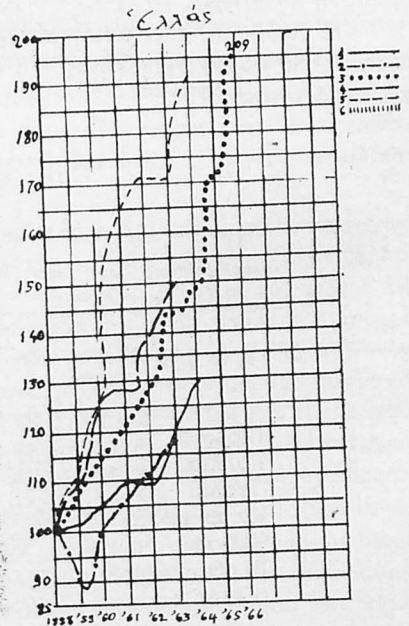
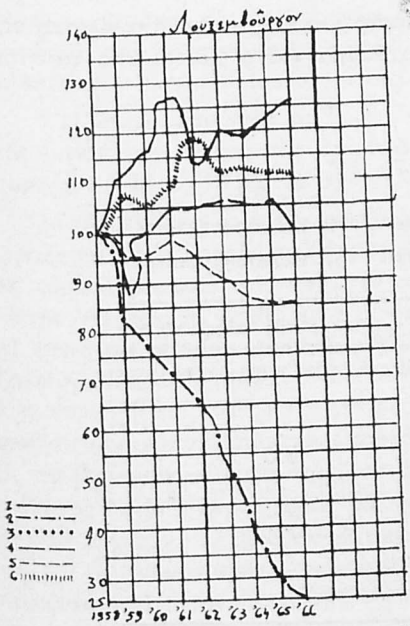
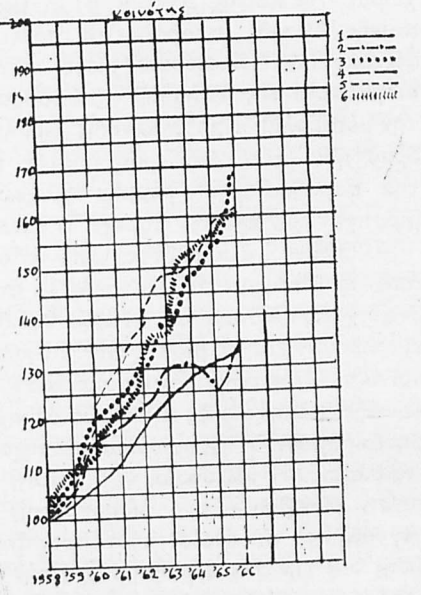
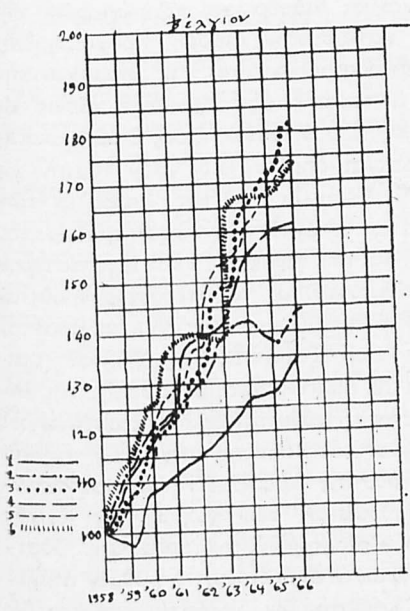
Π Ι Ν Α Ε 16
Δείκτης μεταβολής της βιομηχανίας κατά κλάδους
 1958 = 100

Κ λ ά δ ο ς	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Γ ε ρ μ α ν ί α									
1. Βιομηχανία τροφίμων ποτών καπνού	100	102	105	111	118	134	129	133	136
2. Ύφαντουργική	100	108	118	122	120	135	140	145	146
3. Χάρτου	100	107	118	121	127	132	141	150	155
4. Χημική	100	114	129	136	148	162	182	199	117
5. Έπεξεργασίας προϊόντων μετάλλου	100	197	124	135	139	142	153	164	162
6. Πλοίων	100	115	117	128	138	141	159	162	167
Γ α λ λ ί α									
1. Βιομηχανία τροφίμων ποτών καπνού	100	100	100	106	111	115	120	122	120
2. Ύφαντουργική	100	97	107	109	109	118	120	106	118
3. Χάρτου	100	108	121	126	130	138	144	148	159
4. Χημική	100	108	125	135	146	159	176	197	212
5. Έπεξεργασίας προϊόντων μετάλλου	100	99	108	115	124	129	138	139	148
6. Πλοίων	100	115	117	128	138	141	150	162	167
Ί τ α λ ί α									
1. Βιομηχανία τροφίμων ποτών καπνού	100	108	115	127	126	137	136	137	141
2. Ύφαντουργική	100	110	121	120	129	133	124	110	127
3. Χάρτου	100	112	107	137	148	157	154	157	223
4. Χημική	100	119	139	168	192	208	237	249	289
5. Έπεξεργασίας προϊόντων μετάλλου	100	108	131	149	163	185	165	163	114
6. Πλοίων	100	108	114	123	137	147	151	144	145
Κ ά τ ω Χ ώ ρ α ι									
1. Βιομηχανία τροφίμων ποτών καπνού	1000	103	111	113	116	121	126	133	133
2. Ύφαντουργική	100	111	119	122	123	131	137	132	137
3. Χάρτου	100	112	126	131	135	151	169	179	195
4. Χημική
5. Έπεξεργασίας προϊόντων μετάλλου	100	112	129	135	144	147	158	165	174
6. Πλοίων	1000	111	117	122	124	129	163	170	181

Σχήμα 3

1. Βιομηχανία τροφίμων, ποτών, καπνού. 2. Ύφαντουργικά. 3. Χάρτου.
 4. Χημικά. 5. Προϊόντων επεξεργασίας μετάλλου. 6. Ναυπηγικά.

Σχήμα 3

χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, β) ἡ βιομηχανικὴ διάρθρωσις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μεταβάλλεται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν κλάδων προχωρημένης τεχνολογίας, ἐνῶ αἱ βιομηχανίαι αὗται ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλλάδος, γ) ὑπάρχουν, ἐν τούτοις, ἀξιοσημείωτοι τάσεις εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως πρὸς βιομηχανικὰς δραστηριότητας ἀνωτέρας μορφῆς, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν μίαν καμπὴν εἰς τὴν παραδοσιακὴν γραμμὴν ἐξελιξέως τῆς. Στοιχεῖα περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν βιομηχανικῶν κλάδων παρέχει ὁ πῖναξ 16 καὶ τὰ ἀντίστοιχα σχεδιαγράμματα.

Οὕτως, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 15 καὶ ἐμφανέστερον ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 16 ἀναπτύσσονται μὲ ταχύτερους ρυθμούς αἱ βιομηχανίαι ἐνδιαμέσων ἀγαθῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπενδύσεως (14.5⁰/₀), αἱ βασικαὶ μεταλλουργικαί, αἱ βιομηχανίαι συγκοινωνιακοῦ ἐξοπλισμοῦ (11.3⁰/₀) αἱ χημικαὶ κλπ.. Παρατηρεῖται ἐπίσης τάσις, καίτοι ἀσθενεστέρα, μεταβολῆς τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν δραστηριοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν προχωρημένην τεχνολογίαν καὶ βαρεῖας ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου. Ἡ τελευταία, ἐν τούτοις, κατεύθυνσις ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν κατεύθυνσιν μεταβολῆς τῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ τὴν κυρίαν ὁδὸν πρὸς ἀνωτέραν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν. Οὐσιώδης διὰ τὴν ἀνωτέραν βιομηχανικὴν διάρθρωσιν εἶναι ἐπίσης ὁ ρυθμὸς ἀπορροφήσεως τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν καινοτομιῶν. Τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ ἐξετασθῇ κατωτέρω.

Ἡ μεταβολὴ τῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δίδεται ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 17.

Π Ι Ν Α Κ Σ 17

Ἐμφαίει τὴν συμβολὴν τῆς μεταβολῆς τῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος

Χ ὠ ρ α	% συμβολῆς τῆς μεταβολῆς τῆς βιομηχανικῆς διάρθρωσεως εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος
Γερμανία	.
Γαλλία	7.0
Ἰταλία	.
Κάτω χῶραι	6.0
Βέλγιον	7.0
Λουξεμβούργον	.
Ἑλλάς	.

Πηγή: United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's, table 26, p. 38.

γ) *Ἡ διάρθρωσις τῆς συσσωρεύσεως καὶ τῆς ἐπενδύσεως*

Ἡ διάρθρωσις τῆς συσσωρεύσεως καὶ τῆς ἐπενδύσεως θὰ ταξινομηθῇ διὰ τὴν καλυτέραν μελέτην τῆς εἰς δύο κατηγορίας ἀντιστοιχοῦσας εἰς τὰς δύο κυριωτέρας στρατηγικὰς μεταβλητὰς τῆς ἀποτελεσματικότητος καὶ τῆς προόδου: α) τὴν συσσώρευσιν εἰς ὑλικὸν κεφάλαιον καὶ β) τὴν συσσώρευσιν εἰς τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα. Ἡ συσσώρευσις εἰς ὑλικὸν κεφάλαιον λαμβάνει διαφόρους μορφάς, ἢ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναλογία καθορίζει τὴν διάρθρωσιν τῆς δυναμικότητος ἢ τοῦ κεφαλαιακοῦ ἀποθέματος. Ἡ διάρθρωσις τῆς δυναμικότητος καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ κεφαλαίου ἔχουν κρίσιμον σημασίαν διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα. Ὅπως ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα ἔχει ἡ διάρθρωσις τῆς δυναμικότητος εἰς πάγιον κεφάλαιον καὶ ἰδίως εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ ἄλλας μορφὰς ὑλικοῦ κεφαλαίου. Ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἀναλογία τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἰς τὴν ἐπένδυσιν παγίου κεφαλαίου, ἐν σχέσει πρὸς τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τόσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ δυναμικὴ αὔξησις τῆς ἀποτελεσματικότητος. Ἡ συσσώρευσις εἰς μηχανικὰ μέσα παραγωγῆς ἢ ἡ ἐκμηχάνισις αὐξάνει τὴν ἀποτελεσματικότητα κατὰ διττὸν τρόπον: α) ἄφ' ἑνὸς διὰ τῆς μεγαλυτέρας συσσωρεύσεως κεφαλαίου, ἢ ὁποῖα σημαίνει περισσότερα μέσα παραγωγῆς κατὰ ἐργάτην καὶ ἄφ' ἑτέρου καὶ κυρίως διὰ τῆς ἐνσωματώσεως τῆς τεχνολογικῆς προόδου. Ἄν καὶ ὠρισμένοι μορφὰί τῆς τεχνολογικῆς προόδου δὲν ἀπαιτοῦν νέαν ἐπένδυσιν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐνσωματοῦται εἰς τὰς μηχανὰς. Δεδομένου ὅτι αἱ νεώτεραι μηχαναὶ ἐνσωματώνουν τὴν νεωτέραν τεχνολογίαν ἢ νέα ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν δι' ἐπέκτασιν ἢ ἀνανέωσιν εἰσάγει τεχνολογικὰς καινοτομίας εἰς τὴν παραγωγὴν.

Ἡ διάρθρωσις τῆς συσσωρεύσεως εἶναι συνάρτησις τῆς διάρθρωσεως τῆς ἐπενδύσεως. Εἰκόνα τῆς διάρθρωσεως τῆς ἐπενδύσεως παγίου κεφαλαίου παρέχουν ὁ πῖναξ 18 καὶ τὸ σχῆμα 4.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν στοιχείων τούτων προκύπτει ὅτι ἐνῶ ἡ ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου ὡς ποσοστὸν τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐρίσκεται τελευταίως εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν (25⁰/₀) μὲ τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, τὸ ὑπόδειγμα τῆς διάρθρωσεως τῆς εἶναι αἰσθητῶς διάφορον. Ἡ ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν συμπληρώσει τὴν ὑποδομὴν των χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ μεγάλο ποσοστὸν (τῆς περιοχῆς τοῦ 30⁰/₀) τῆς ἐπενδύσεως εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τῆς ἐπενδύσεως εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν (ποσοστὸν τῆς περιοχῆς τοῦ 40⁰/₀). Ἡ ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν χαρακτηρίζεται ἀπὸ προτίμησιν εἰς βιομηχανικὰς δραστηριότητας ὑψηλῆς τεχνολογίας καὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως (ἴδε πῖνακα 18 καὶ σχ. 4). Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀντιθέτως τὸ 59⁰/₀ τῆς συνολικῆς ἐπενδύσεως διοχετεύεται εἰς σχηματισμὸν κοινωνικοῦ κεφαλαίου μὲ ὑψηλὸν λόγον κεφαλαίου— προϊόντος καὶ μόνον ποσοστὸν τῆς ἐπενδύσεως παγίου κεφαλαίου τῆς περιοχῆς τοῦ 10⁰/₀ διατίθεται διὰ τὸν σχηματισμὸν κεφαλαίου εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ποσοστὸν τῆς περιοχῆς τοῦ 18⁰/₀ εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν, ἐνῶ ποσοστὸν τῆς περιοχῆς τοῦ 35⁰/₀ διοχετεύεται εἰς τὰς οἰκοδομὰς. Ἡ διάρθρωσις τῆς

Π Ι Ν Α Ξ 18

Έμφαίνων τὰ ὑποδείγματα διαρθρώσεως τῆς ἐπενδύσεως παγίου κεφαλαίου
%

	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Γ ε ρ μ α ν ί α								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου ὡς % τοῦ ΑΕΠ (*)	23	23	24	24	25	25	26	27
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχαν. ἐξοπλισμὸν καὶ λοιπὸν ἐξοπλισμὸν (**)	52	52	55	56	56	56	56	58
4. 5. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας, εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ λοι- πὰς κατασκευὰς	48	48	45	44	44	44	44	43
*) Ἀκαθάριστον ἔθνικὸν προϊόν εἰς σταθερὰς τιμὰς τοῦ ἔτους 1954.								
**) Περιλαμβάνεται ὁ συγκοινωνιακὸς ἐξοπλισμὸς.								

Γ α λ λ ί α								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου ὡς % τοῦ Α.Ε.Π. (*)	18	19	18	10	20	27	22	22
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	.	27	29	29	29	27	37	26
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	33	32	32	33	34	34	32	31
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	26	26	26	25	24	25	28	28
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ ἄλλας κατασκευὰς	30	30	30	30	30	30	37	30
*) Εἰς ἀγοραίας τιμὰς τοῦ ἔτους 1959.								

Ἰ τ α λ ί α								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου	22	18	24	25	26	26	24	22
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	30	30	31	33	34	35	30	26
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	30	30	32	33	32	32	27	25
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	32	31	29	28	29	30	22	35
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰ- κοδομὰς καὶ ἄλλας κατασκευὰς	30	30	29	28	27	25	27	28

Κ ά τ ω Χ ω ρ α ι								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου (*)	23	24	25	25	25	25	27	27
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	28	28	30	32	34	34	35	32
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	36	29	41	33	37	34	34	32
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	21	27	18	17	16	15	55	18
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰ- κοδομὰς καὶ ἄλλας κατασκευὰς	30	26	31	30	31	32	29	30
*) Περιλαμβάνεται ἡ βιομηχανία, ἡ ὀρυχτεία, κατασκευαί, ἠλεκτρισμὸς, φωταέριον, ὕδωρ.								

Π Ι Ν Α Κ Η 18

*Εμφαίνων τὰ ὑποδείγματα διαρθρώσεως τῆς ἐπενδύσεως παγίου κεφαλαίου
%

	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Βέλιον								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου	29	20	22	23	24	22	23	23
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	21	19	24	27	28	29	25	26
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	41	39	40	41	42	44	39	42
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	27	27	29	27	22	21	27	26
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ λοιπὰς κατασκευὰς	32	34	31	32	34	35	33	32
Κοινότης								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου	23	21	23	21	24	25	24	24
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	26	26	28	30	31	30	28	27
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	38	37	38	39	40	40	38	38
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	31	30	29	28	27	27	30	30
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ λοιπὰς κατασκευὰς	30	30	30	30	30	30	30	30
Ἐλλὰς								
1. Ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου (*)	22	24	29	27	25	23	26	27
2. Ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν	11	8.7	7	8	10	10	10	12
3. Ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν	20	16	14	14	16	14	18	19
4. Ἐπένδυσις εἰς κατοικίας	31	25	22	25	29	35	34	35
5. Ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ λοιπὰς κατασκευὰς	29	33	33	33	35	37	33	33

*) Α.Ε.Π. εἰς τιμὰς συντελεστῶν τοῦ 1958.

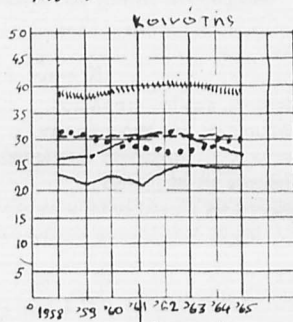
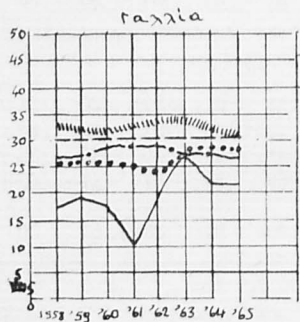
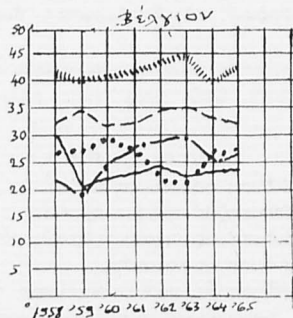
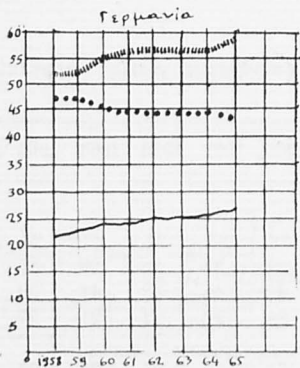
Γενικαὶ παρατηρήσεις :

1. Ἡ ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου ἔχει ὑπολογισθῆ ὡς ποσοστὸν τοῦ ἀκαθαρίστου ἔθνικοῦ προϊόντος εἰς τιμὰς τοῦ ἀναγραφομένου ἔτους.

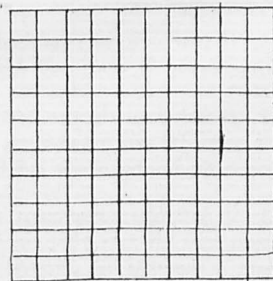
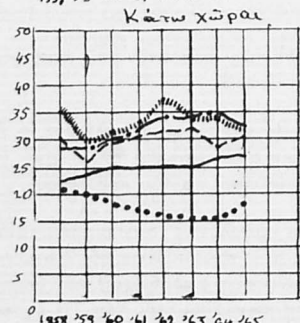
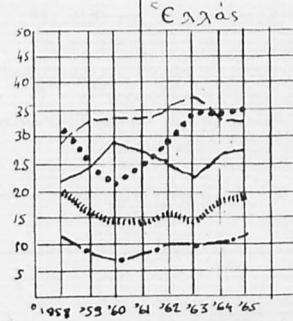
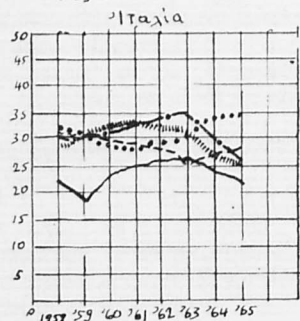
2. Ἡ ἐπένδυσις εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ ἐπένδυσις εἰς μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν, ἡ ἐπένδυσις εἰς κατοικίας καὶ ἡ ἐπένδυσις εἰς μὴ κατοικησίμους οἰκοδομὰς καὶ ἄλλα ἔργα ἔχουν ὑπολογισθῆ ὡς ποσοστὰ τῆς Α.Ε.Π.Κ. (ἀκαθαρίστου ἐπενδύσεως παγίου κεφαλαίου).

3. Αἱ ἀνωτέρω κατηγορίαι ἐπενδύσεως δὲν εἶναι ἀπολύτως συγκρίσιμοι, διότι ἡ ταξινομήσις των δὲν ἔχει γίνῃ ἐπὶ ἐνιαίας βάσεως. Παρὰ τὴν προσπάθειαν τῆς ἐισοποιήσεως τῆς ἐθνικῆς λογιστικῆς δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ὁμοίομορφον σύστημα παραθέσεως τῶν διαφόρων μεγεθῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἔχει ἐξασφαλισθῆ ἡ πλήρης συγκρισιμότης των. Ἡ δυσκοιλία αὕτη εἶναι μία ἐκ τῶν μεγαλύτερων εἰς ἔργασίας συγκριτικῆς οικονομικῆς ὡς ἡ παρούσα.

Υποδείγματα Διαδρώσεως της Ξοδονδύσεως.

- 1. —————
- 2. - - - - -
- 3. ·······
- 4. - · - · -
- 5. - - - - -

Σχήμα 4

1. 'Επένδυσις Π. Κ. 2. 'Επένδυσις εις τήν βιομηχανίαν. 3. 'Επένδυσις εις βιομ. ξφοπισμόν. 4. 'Επένδυσις εις κατοικίας. 5. 'Επένδυσις εις μη κατοικήσιμους οικοδομάς.

βιομηχανικής επενδύσεως εις τὴν Ἑλλάδα παρὰ τὴν ὑπαρξίν ἀντιθέτων τάσεων κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη δὲν ἀπηλευθερώθη ἀκόμη ἀπὸ τὴν προτίμησιν πρὸς τὰς παραδοσιακὰς μορφὰς επενδύσεως εις βιομηχανίας καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἐλαφρῶν χημικῶν προϊόντων, ὑφαντουργικὰς, μὴ μεταλλικῶν ὀρυκτῶν κλπ., τὸ σύνολον τῶν ὁποίων ἀπορροφᾷ πλέον τῶν δύο τρίτων τῆς συνολικῆς επενδύσεως εις τὴν βιομηχανίαν.

Δεδομένου ὅτι ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος καθορίζει τὸ 70 % τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως καὶ κρίσιμωσ τὴν παραγωγικότητα, τὸ μέγεθος καὶ ἡ διάρθρωσις τῆς επενδύσεως εις τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα, ἔχει κρίσιμον σπουδαιότητα διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα καὶ τὴν ἀνταγωνιστικότητα. Ἡ ἐπένδυσις καὶ ἡ συσσώρευσις εις τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα μετρομένη μὲ τὰ ἐπίπεδα τῆς γενικῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσσεως, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιστημόνων καὶ τεχνικῶν ἀνὰ 1000 κατοίκους καὶ τὴν δαπάνην δι' ἔρευναν καὶ ἀνάπτυξιν εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι μεγαλύτερα ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα καθὼς καὶ ἡ διάρθρωσις τῆς ἀνωτέρα. Αἱ χῶραι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγοράν, ἀποτελοῦν ἕνα μεγάλο ταμεῖον ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν γνώσεων, τεχνικῆς πείρας, μεθόδων καὶ δεξιότητων ὑψηλῆς στάθμης καὶ διαπνέονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς ἀπορροφήσεως καινοτομιῶν. Ἄν καὶ αἱ χῶραι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἀντιμετωπίζουν μεγάλο τεχνολογικὸν καὶ ὀργανωτικὸν χάσμα, ἔναντι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ἔχουν ὑψηλοτέραν διάρθρωσιν τῆς επενδύσεως των καὶ εὐρίσκονται εἰς ὑψηλοτέραν τεχνολογικὴν, ὀργανωτικὴν, μορφωτικὴν καὶ ἐρευνητικὴν στάθμην ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Οὕτως, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 19, ἡ δαπάνη δι' ἐκπαίδευσιν εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀνέρχεται εἰς 3.1 % τοῦ Ἐθνικοῦ των εἰσοδήματος ἔναντι 1.8 % εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀντιστοιχοῦσα εἰς 199 δολλάρια Η.Π.Α. κατὰ κάτοικον ἔναντι 34 δολλαρίων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ μορφωτικὰ ἐπίπεδα τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι κατώτερα, ὁ ἀριθμὸς τῶν λαβόντων ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστημόνων καὶ τεχνικῶν ὡς ποσοστὸν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ μικρότερος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Τὸ δραματικώτερον, ἐν τούτοις, στοιχεῖον σχετικῶς δὲν εἶναι τὸ ὅτι παράγονται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιστήμονες καὶ τεχνικοὶ εἰς ἀριθμοὺς μικρότερους τῶν ἀναγκαιούντων καὶ εἰς εἰδικότητος μὴ ἀνταποκρινομένης εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ τὸ ὅτι ἡ ἀπορροφητικότης εἰς ἐπιστήμονας καὶ τεχνικούς, τεχνολογικὰς καὶ ὀργανωτικὰς καινοτομίας εἶναι μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ πολὺ ἀνησυχητικὸν τὸ φαινόμενον ὅτι κάτοχοι διδακτορικῶν διπλωμάτων εἰς βασικὰς ἐρευνητικὰς ἐπιστήμας δὲν εὐρίσκουν ἀπασχόλησιν μὲ λογικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὴν χώραν καὶ ἀναγκάζονται νὰ μεταναστεύουν καὶ νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν χώραν ἐπένδυσιν ὑψηλῆς στάθμης καὶ πρωτίστης προτεραιότητος.

Ὡς πρὸς τὴν ἔρευναν καὶ ἀνάπτυξιν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ κύριον στοιχεῖον εἰς τὴν σύγχρονον διαδικασίαν δημιουργίας τῆς τεχνολογικῆς προόδου,

Π Ι Ν Α Κ 1 9

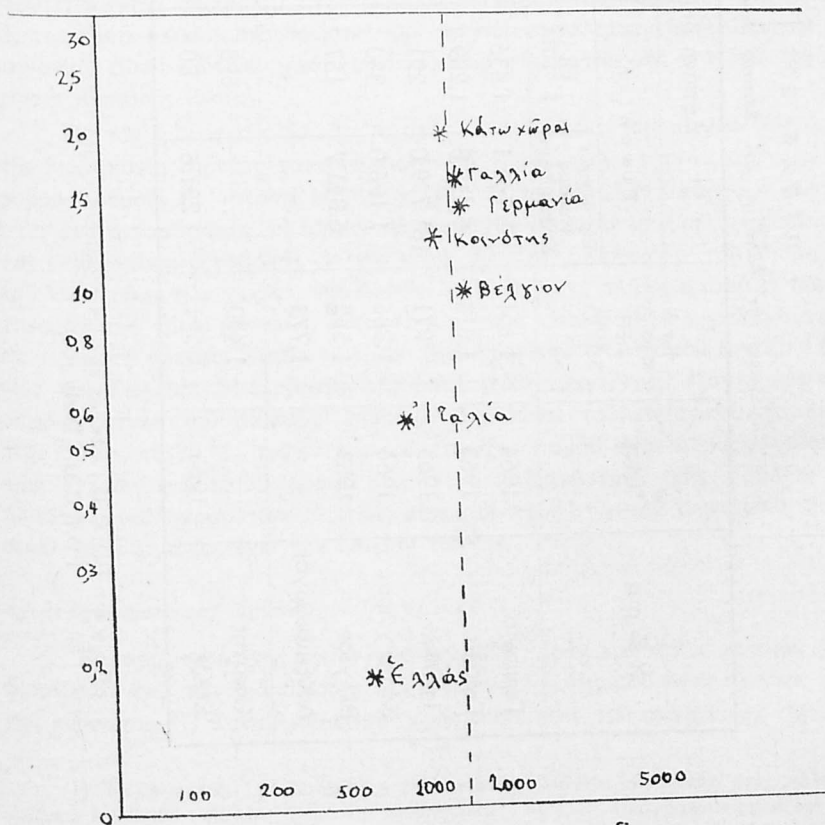
Εμφαίνων την δαπάνην δι' εκπαιδεύσειν, τὰ ἐπίπεδα γενικῆς μορφώσεως, τὸν ἀριθμὸν τῶν σπουδαστῶν τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸν ἀριθμὸν μηχανικῶν ὡς % τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ

Χώρα	Ἔτος	Δαπάνη δι' ἐκπαιδεύσειν		Μορφωτικὰ ἐπίπεδα γεν. μόρφωσης	Ἀριθμὸς σπουδαστῶν τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνά 1000 κατοίκους		Μηχανικοὶ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ % τοῦ
		ὡς % τοῦ ΕΕ	Εἰς \$ ΗΠΑ κατὰ σπουδαστὴν		Τεχνικὴ Ἐκπαιδεύσις	Ἐπαγ/τικὴ Ἐκπαιδεύσις	
Γερμανία	1949	3.2	230 (1958)	.	44	173	0.33
Γαλλία	»	.	235 »	.	9.6	225	0.47
Ἰταλία	»	.	133 (1957)	.	12.2	164	0.28
Κάτω Χῶραι	1950	3.1	180 (1958)	.	17.9	35	0.17
Βέλγιον	»	.	215 (1957)	.	20.8	37	0.23
Λουξεμβούργον	»
Κοινότης Ἑλλάδος		3.1	199	.	20.9	127	0.30
		1.8	34 (1956/57)	.	5.2	21	0.15

Πηγή: X. Zolotas, Economic Development and Technical Education, Athens, 1960, p. 37-
U. Nations Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's Geneva 1964.

ή 'Ελλάς κατέχει, όπως φαίνεται εις τόν πίνακα 20 και τὸ σχῆμα 5, τὴν τελευταίαν θέσιν τῆς κλίμακος με ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὰς ἄλλας χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἡ συνολικὴ δαπάνη δι' ἔρευναν καὶ ἀνάπτυξιν εις τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ ἔτος 1964 ἀνῆλθεν 237.6 ἑκατομμύρια δραχμᾶς ἀντιπροσωπεύουσας \$ 0.9 δολλάρια κατὰ κάτοικον καὶ 0.2 % τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ εἶναι 19.9 δολλάρια κατὰ κάτοικον καὶ 1,3 % τοῦ ΑΕΠ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς ἐλαχίστας ἐπιχειρήσεις διεξάγεται ἔρευνα καὶ εἰς οὐδεμίαν ἀνάπτυξιν. Συνέπεια τῆς ἀνυπαρξίας οὐσιώδους ἐρεύνης καὶ ἀναπτύξεως καὶ τῆς βραδείας ἀπορροφῆσεως καινοτομιῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἡ διαφορὰ εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς τεχνολογίας τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ὁποία ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητά. Ἡ δαπάνη δι' ἔρευναν καὶ ἀνάπτυξιν ἐν συναρτήσει πρὸς τὸ ἐπίπεδον τοῦ εἰσοδήματος ἐμφαίνεται σαφῶς εἰς τὸ σχῆμα 5.

Σχῆμα 5

Π Ι Ν Α Κ 20
 *Εμφαίνων την δαπάνην δι' έρευνας και ανάπτυξης

Χώρα	Έτος	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ \$ ΗΠΑ	Δαπάνη δι' έρευνας και ανάπτυξης					
			Σ υ ν ο λ ι κ ή		Ανά κάτοικον εις \$ ΗΠΑ	'ως % τοῦ ΑΕΠ		Είς τιμὴς συντελεστών %
			Είς έθνικὸν νόμισμα εκατομμύρια	Είς \$ ΗΠΑ		Είς δόγ- ραίας τιμὴς		
Γερμανία	1964	1.651	5.745.1	1.436	24.6	.	.	
Γαλλία	1963	1.614	5.413.8	1.299	27.1	1.6	1.9	
Ίταλία	1963	971	181.729.0	291	5.7	0.6	0.7	
Κάτω χῶραι	1964	1.386	1.196.0	330	27.2	1.9	2.1	
Βέλγιον	1963	1.565	6.841.7	137	14.7	1.0	1.1	
Λουξεμβούργον		1.773	
Κοινότης		1.430	.	698	19.9	1.3	1.3	
Έλλάς	1966	591	237.6	80	0.9	0.2	0.2	

Πηγή: O.E.C.D., Études sur les resources consacrées à la R - D dans des pays membres de l'O.E.C.D., Paris 1967.

δ) Ἡ κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσις τοῦ παγίου κεφαλαίου

Δεδομένου ὅτι τὰ νεώτερα ἀγαθὰ παγίου κεφαλαίου ἐνσωματώνουν τὰς νεωτέρας τεχνολογικάς, καινοτομίας ἢ κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσις τοῦ παγίου βιομηχανικοῦ κεφαλαίου καὶ ἰδίως τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἶναι ἐπίσης κρίσιμος διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα. Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ κεφαλαίου εἶναι συνάρτησις τοῦ ρυθμοῦ ἀντικαταστάσεως καὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐπεκτάσεώς του. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν κυριωτέραν πηγὴν ἀνανεώσεως καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ παγίου βιομηχανικοῦ κεφαλαίου ἀποτελεῖ ἡ ἐπέκτασις. Ὁ ὄγκος τῆς προσθήκης παγίου βιομηχανικοῦ κεφαλαίου κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι σημαντικός.

Δεδομένου ὅτι ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τῶν ἰδρυθειῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετίαν βιομηχανιῶν εἶναι μικρᾶς ἡλικίας καὶ ὁ ὄγκος τοῦ προστεθέντος μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἶναι πενταπλάσιος τοῦ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ἔτος ⁽¹⁾ παγίου κεφαλαίου εἶναι βέβαιον ὅτι ἔχει ἐπέλθει σημαντικὴ βελτίωσις εἰς τὴν κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσιν τοῦ παγίου κεφαλαίου τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα τῆς κατανομῆς τῆς διὰ τὴν μόρφωσιν ἀκριβοῦς εἰκόνας.

Εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἡ ἀνανέωσις τοῦ παγίου κεφαλαίου τῆς βιομηχανίας προέρχεται ἀπὸ ἀμφοτέρας τὰς ἀνωτέρω πηγᾶς, καίτοι μὲ διαφόρους ρυθμοὺς εἰς τὰς ἐπὶ μέρους χώρας. Δυστυχῶς, δὲν ὑπάρχουν συντελεστοὶ ἀντικαταστάσεως, οἱ ὁποῖοι θὰ παρῆχον περισσότερας πληροφορίας διὰ τὰς ἐπερχομένας μεταβολὰς εἰς τὴν κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσιν τοῦ βιομηχανικοῦ κεφαλαίου τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς οὔτε πλήρη στοιχεῖα τῶν κατανομῶν τῆς. Εἶναι ἐμφανεῖς, ἐν τούτοις, εἰς τὸν πίνακα 21 αἱ μεγάλαι διαφοραὶ εἰς τὴν κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσιν τοῦ βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ μεταξύ Γερμανίας καὶ Γαλλίας. Ἡ Γερμανία, τῆς ὁποίας ὁ παραγωγικὸς ἐξοπλισμὸς κατεστράφη λόγῳ τοῦ πολέμου, ἐπέτυχεν ἀνανέωσιν τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς. Οὕτω, τὸ 70 % τοῦ μηχανικοῦ τῆς ἐξοπλισμοῦ εἶναι ἡλικίας μικροτέρας τῶν 20 ἐτῶν, ἐνῶ τὸ 55 % τοῦ βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς Γαλλίας εἶναι ἡλικίας μεγαλυτέρας τῶν 20 ἐτῶν, μόνον δὲ τὸ 31 % τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς Γερμανίας ἔχει τὴν ἡλικίαν ταύτην.

ε) Διάρθρωσις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ

Ἡ παραγωγικότης τόσον τῆς ἐργασίας, ὅσον καὶ τοῦ κεφαλαίου προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν διάρθρωσιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ ἡλικίαν, φύλον καὶ μόρφωσιν. Ἡ ἀποτελεσματικὴ χρησιμοποίησις τοῦ συγχρόνου κεφαλαίου

1) Ἴδε σχετικῶς R. Krengel - D. Mertens, Πάγιον κεφάλαιον καὶ μελλοντικὰ ἀνάγκαι ἐπενδύσεων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν. Κέντρον Προγραμματισμοῦ καὶ Οικονομικῶν Ἐρευνῶν, Ἀθῆναι, 1967, σ. 38. Ἐπίσης Στρογγυλοῦ Κ., Ἐκτιμήσεις χρονολογικῶν σειρῶν παγίου κεφαλαίου καὶ ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων εἰς τὴν μεταποίησιν, ὡς καὶ προβολὴν τῶν ἀπαιτουμένων ἐπενδύσεων εἰς τὴν περίοδον 1966 - 1970. (Δακτυλογραφημένον).

Π Ι Ν Α Κ 2 1

Εμφανίαν τήν κατά ηλικίαν διάρθρωσιν τοῦ ἀκαθαρίστου παγίου βιομηχανικοῦ κεφαλαίου
καὶ τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς βιομηχανίας

Ἡλικία	Χ ὤ ρ α ι						
	Γερμανία	Γαλλία	Ἰταλία	Κάτω Χῶραι	Βέλγιον	Λουξεμβουγίον	Ἑλλάς
0-5 ἐτῶν	43.0
1-10 »	18.0
10-15 »	14.0
15 ἐτῶν καὶ ἄνω	25.0
Ἡ κατά ηλικίαν διάρθρωσις τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς βιομηχανίας:							
Κάτω τῶν 10 ἐτῶν	30.0	30.0
10-20 ἐτῶν	39.0	17.0
Πλέον τῶν 20 ἐτῶν	31.0	55.0

Πηγή: United Nations, Some factors in Economic Growth in Europe during the 1950's.

καί ἡ ἐφαρμογή τῶν συγχρόνων τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν καινοτομιῶν δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ ὑψηλῆς ποιότητος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

Ἡ κατὰ φύλον, ἡλικίαν καὶ μὸρφωσιν διάρθρωσις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν Κοινῆς Ἀγορᾶς παρουσιάζει ὁμοιότητος καὶ διαφορᾶς. Ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 22, ἐνῶ ἡ κατὰ φύλον διάρθρωσις εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή, ἡ κατὰ ἡλικίαν καὶ μὸρφωσιν διάρθρωσις παρουσιάζουν οὐσιώδεις διαφορᾶς. Χαρακτηριστικὸν τῆς κατὰ ἡλικίαν διάρθρωσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ μεγάλη, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀναλογία (5.05 %) τῶν κάτω τῶν 15 ἐτῶν καὶ τῶν κάτω τῶν 20 ἐτῶν ἐργαζομένων (20.8) καὶ ἡ μικρὰ ἀναλογία τῶν παραγωγικωτέρων ἡλικιῶν 20 - 64 ἐτῶν. Τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ διὰ τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι 0.5 %, 12.8 % καὶ 82.42 %.

Ἡ κατὰ ἡλικίαν κατωτέρα διάρθρωσις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλλάδος ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκροὴν τοῦ μικροτέρας καὶ παραγωγικωτέρας ἡλικίας τμήματος αὐτοῦ λόγῳ τῆς μεταναστεύσεως.

Αἱ μεγαλύτεροι καὶ κρισιμώτεροι διαφοραὶ εἰς τὴν διάρθρωσιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀνάγονται εἰς τὴν διάρθρωσιν κατὰ μὸρφωσιν. Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλλάδος (88.8 %) ἔχει μὸρφωσιν δημοτικοῦ σχολείου καὶ ἐκ τούτου τὸ 41.9 % καὶ ταύτην ὄχι πλήρη. Εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀντιθέτως τὰ ἐπίπεδα τῆς γενικῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσσεως εἶναι πολὺ ὑψηλότερα καὶ ἐκτείνονται εἰς εὐρύτερα στρώματα.

στ) Ἡ διάρθρωσις τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου καὶ τῆς ἀγορᾶς

Σημαντικὰς ἀπόψεις τοῦ οἰκονομικοῦ περιβάλλοντος ἀποτελοῦν ἡ διάρθρωσις τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου καὶ τῆς ἀγορᾶς. Ἡ διάρθρωσις τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου καὶ τῆς ἀγορᾶς καθορίζουν τὸ κλίμα, τὴν ψυχολογίαν, τὸν χρονικὸν ὀρίζοντα, τὴν διαθεσιμότητα καὶ τὴν ποιότητα τῶν εἰσροῶν, τὰ κίνητρα καὶ τὰς ἀβεβαιότητας, δηλαδὴ παράγοντας ἀποφασιστικούς διὰ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς ἕνα κατωτέρας διάρθρωσεως θεσμικὸν περιβάλλον μὲ ὀλιγοπωλικὴν ἀγοράν τοῦ συμβατικοῦ τύπου, εἰς τὴν ὅποιν αἱ ἡγετικά ἐπιχειρήσεις εἶναι ἀπαθείς ἐναντι τῆς τεχνικῆς προόδου καὶ συμπεριφέρονται βάσει τῆς ἀρχῆς «ζῆσε καὶ ἄφησε καὶ τὸν ἄλλον νὰ ζῆσῃ» καὶ αἱ εὐκαιρία διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν πόρων καὶ ιδίως τοῦ κεφαλαίου δὲν εἶναι αἱ αὐταὶ ἢ διαρθρωτικὴ καὶ ἡ τεχνολογικὴ στασιμότης εἶναι ἀναπόφευκτοι.

Ἡ ταχυτέρα μεταβολὴ τῆς οἰκονομικῆς διάρθρωσεως τῆς Ἑλλάδος ἡμποδίσθη ἀπὸ τὴν κατωτέροτητα τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου καὶ ἀπὸ τὸ μικρὸν μέγεθος καὶ τὴν ὀλιγοπωλικὴν διάρθρωσιν τῆς ἀγορᾶς, ἡ ὅποια δὲν παρείχε εὐκαιρίας καὶ πίεσιν διὰ τὴν ταχεῖαν ἀπορρόφωσιν τῆς τεχνολογικῆς καὶ ὀργανωτικῆς προόδου καὶ ἀπὸ τὰς πτωχὰς ἐξωτερικὰς οἰκονομίας. Ἡ ἀγορὰ τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας παρέμεινε μικρὰ, ὄχι μόνον λόγῳ τοῦ μικροῦ

Πίναξ 22

Εμφανίσεων τήν κατά φύλον, ηλικίαν και μόρφωσιν διάρθρων του εργατικού δυναμικού

Χώρα	Διάρθρωσις κατά φύλου			Διάρθρωσις κατά ηλικίαν						Διάρθρωσις κατά μόρφωσιν				
	Έτος	άνδρες	γυναίκες	Έτος	Κάτω των 15 ετών	15-19	15-64	65 και άνω	Σύνολον	'Απόφοιτοι 'Ανωτ. Σχολής	'Απόφοιτοι Γυμνασίου	'Απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου	Δεν έτε- λείωσαν το Δημοτικόν	Δεν έδηλώ- σαν μόρφω- σιν
Γερμανία	1966	60	31	1957	0.6	·	95.7	3.5	·	·	·	·	·	·
Γαλλία	1963	54	27	1958	0.6	8.45	85.45	5.5	·	·	·	·	·	·
Ίταλία	1966	56	20	1959	1.12	14.30	81.50	3.05	·	·	·	·	·	·
Κάτω χώραι	·	·	·	1947	·	18.05	78.75	3.20	·	·	·	·	·	·
Βέλγιον	1966	54	24	1947	0.90	12.30	83.25	3.55	·	·	·	·	·	·
Λουξεμβούργον	1963	60	22	1947	10.40	10.95	83.15	5.50	·	·	·	·	·	·
Κοινοτής	·	57	25	·	0.51	12.81	82.42	4.05	·	·	·	·	·	·
Έλλάς	1961	59	28	1951	5.05	15.30	74.75	4.90	100	3	7.8	46.9	41.9	0.3

Πηγή: Statistical Office of the European Communities. Basic Statistics, 8th edition 1961. Council of Europe, Statistical data 1960, table 27.

μεγέθους και τῆς μεγάλης διασπορᾶς τοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ μικροῦ ἀπολύτου και σχετικοῦ ὕψους τοῦ εισοδήματος, δηλαδή τῶν μικρῶν παραμέτρων τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ και λόγω ἀδυναμίας τῆς προσφορᾶς δηλαδή τῆς ἰδίας τῆς βιομηχανίας νὰ δημιουργήσῃ «παράγωγον ζήτησιν» διὰ τὸ προϊόν τῆς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰν και δι' ἐξαγωγᾶς. Ἡ ἀδυναμία τῆς προσφορᾶς νὰ δημιουργήσῃ παράγωγον ζήτησιν ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κατωτέρων τεχνικῶν παραγωγῆς και πωλήσεων, διὰ τὰς ὁποίας ὑπεύθυνος εἶναι και ἡ διάρθρωσις τῆς ἀγορᾶς.

Εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀγορᾶς ἐκυριάρχουν μονοπωλιακὰ και ὀλιγοπωλιακὰ στοιχεῖα τῆς συμβατικῆς μορφῆς ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς μονοπωλιακῆς τῶν θέσεως και ἀπαθῆ ἔναντι τῆς τεχνολογικῆς προόδου. Ἡ ὑπαρξις τῶν στοιχείων τούτων διαπιστοῦται τόσον ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς διαρθρώσεως τῆς ἀγορᾶς, ὅσον και ἀπὸ τὴν ἀπόκλισιν τῶν ἀμοιβῶν ἀπὸ τὸ ἄθροισμα τῶν παραμέτρων $\alpha + \beta$ τῆς συναρτήσεως παραγωγῆς Cobb - Douglas. Λόγω τῆς μονοπωλιακῆς και ὀλιγοπωλικῆς διαρθρώσεως τῆς ἀγορᾶς (1) και τῆς ἀνυπαρξίας τῶν ἀναγκαίων ροπῶν και τῶν ἀνταγωνιστικῶν πιέσεων διὰ ταχεῖαν ἀπορρόφησιν τῶν καινοτομιῶν τῆς τεχνολογικῆς προόδου ἡ Ἑλληνικὴ βιομηχανία δὲν ἤδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ νέα και βελτιωμένα προϊόντα εἰς χαμηλὰς τιμὰς και νὰ χρησιμοποιήσῃ βελτιωμένας τεχνικὰς πωλήσεων διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν ζήτησιν τοῦ προϊόντος τῆς. Τοῦτο ἀντιθέτως ἐπετεύχθη ὑπὸ τῶν βιομηχανιῶν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, αἱ ὁποῖαι διέθετον ἀνωτέρας και συνεχῶς ἀνανεουμένας τεχνικὰς παραγωγῆς και πωλήσεων και εἶχον κατακτήσει τὰς προτιμήσεις και τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἑλλήνων καταναλωτῶν.

Τὸ θεσμικὸν περιβάλλον τῆς Ἑλλάδος εἶχε ἀντιπαραγωγικὴν διάρθρωσιν. Δὲν περιεῖχε κίνητρα, εἰς πολλὸς δὲ περιπτώσεις περιεῖχε ἀντικίνητρα διὰ τὴν διεύρυνσιν τῆς παραγωγῆς, διὰ τὴν διαρθρωτικὴν μεταβολὴν και διὰ τὴν εἰσαγωγὴν καινοτομιῶν, λόγω τῆς πολυνομίας, τῶν ἀναχρονιστικῶν συνηθειῶν και μεθόδων διοικήσεως, λόγω τῶν ὑπερόγκων κοινωνικῶν ἐπιβαρύνσεων, τῶν ἀβεβαιότητων και τῆς μικρᾶς κινητικότητος, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων σημαντικὸν μέρος τῆς ἐνεργητικότητος, ἡ ὁποία χρειάζεται διὰ τὴν μεγιστοποίησιν τῆς παραγωγῆς ἀπέρροφᾶτο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα κατὰ τὴν πάσης φύσεως τριβῶν και ἐμποδίων. Τὸ θεσμικὸν περιβάλλον τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητος εἶναι ἐλεύθερον ἢ τοῦλάχιστον ὀλιγώτερον βεβαρυσμένον ἀπὸ ἐμπόδια τῆς ἀνωτέρω φύσεως παρέχον εἰς τὰς λειτουργούσας εἰς αὐτὸ ἐπιχειρήσεις ποικίλας και σημαντικᾶς ἐξωτερικᾶς οἰκονομίας, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν εὐνοικῶς τὴν ἀποτελεσματικότητά και τὴν ἀνταγωνιστικότητά των. Εἰς τὸν πίνακα 23 παρέχεται συγκριτικὴ εἰκὼν ὠρισμένων στοιχείων τοῦ κόστους και τῶν λεγομένων «ψευδῶν ἐξόδων παραγωγῆς».

1) Ἴδε σχετικῶς και Alexander A., Greek Industrialists. Center of Economic Planning and Economic Research, Athens 1964.

Πίναξ 23

Εφείναν στοιχεία του κόστους και των κοινωνικών επιβαρύνσεων

Χώρα	ὁ τόκος τῶν τραπεζικῶν χορηγήσεων			Εισφοραὶ
	βραχυπρο- θέσμων, προ- εξοφλήσεων	κεφάλαιου κινήσεως	μακροπρο- θέσμων	Εἰς Κοινων. Ἀσφαλίσεις
Γερμανία
Γαλλία
Ἰταλία
Κάτω χῶραι
Βέλγιον
Λουξεμβούργον
Κοινότης
Ἑλλάς	8.5 %	10 %	8 %	.

Ἠρενήθησαν ἀνωτέρω αἱ διαρθρώσεις τοῦ περιβάλλοντος τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς. Τὸ περιβάλλον καθορίζει τὰς ἐξωτερικὰς οἰκονομίας ἢ ἀντιοικονομίας, τὰ κίνητρα καὶ τὰς συνηθείας. Καίτοι ἡ διάρθρωσις τοῦ περιβάλλοντος εἶναι δεδομένη διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις, ἰδίως τὰς μικράς, ἐν τούτοις, ἐπηρεάζεται καὶ ἀπὸ τὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ροπὴν πρὸς μεταβολὴν τῆς. Ὡς ἐκ τούτου ἀμέσως κατωτέρω θὰ ἐρευνηθοῦν αἱ διαρθρώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι καθορίζουν τὰς ἐσωτερικὰς οἰκονομίας των. Οὕτως, εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνιχνεύσεως τῶν ἐσωτερικῶν πηγῶν τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῶν ἐπιχειρήσεων θὰ ἐρευνηθοῦν: ἡ συνάρτησις παραγωγῆς, ἡ κατανομή τοῦ μεγέθους, ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ διάρθρωσις τοῦ κόστους τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἀνάλυσις αὕτη προσκρούει εἰς ἀκόμη μεγαλύτερον βαθμὸν εἰς τὴν ἔλλειψιν καὶ τὴν μὴ συγκρισιμότητα τῶν στοιχείων καὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν ἐκτιμήσεως ὀρισμένων ποιοτικῶν παραμέτρων καὶ ὑποκειμενικῶν ποιοτικῶν μεταβλητῶν.

Β. Αἱ διαρθρώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων

Αἱ Ἑλληνικαὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις παρουσιάζουν οὐσιώδεις διαφορὰς ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἰς τὴν τεχνολογίαν, τὸ μέγεθος, τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν διάρθρωσιν. Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐρευνᾶν θὰ γίνῃ διερεύνησις τῶν συναρτήσεων παραγωγῆς, τῆς κατανομῆς μεγέθους, τῆς ὀργάνωσεως καὶ τῆς διαρθρώσεως ταῦ κόστους των.

α) Αί συναρτήσεις παραγωγής

Μία εκ τών πλέον κρίσιμων διαφορών μεταξύ τών Έλληνικών επιχειρήσεων και τών επιχειρήσεων τών χωρών τής Κοινής Ευρωπαϊκής Άγοράς είναι ή διαφορά εις τήν τεχνολογίαν, ή όποία εκφράζεται εις τήν διαφοράν τών χρησιμοποιουμένων συναρτήσεων παραγωγής. Η συνάρτησις παραγωγής άποτελεί σημαντικήν τεχνολογικήν σχέσιν, ή όποία καθορίζει τό κόστος και τήν ποιότητα τού προϊόντος, είτε ως παράμετρος (βραχυχρονίως), είτε ως μεταβλητή (μακροχρονίως). Η μορφή τής συναρτήσεως παραγωγής μεταβάλλεται υπό τών καινοτομιών, τας όποιας δημιουργεί ή τεχνολογική πρόοδος ή όποία σήμερα, όπως έλέχθη, είναι κατά τό πλείστον καρπός τής έρεύνης και άναπτύξεως.

Περιορισμοί μερικοί τών όποιων είναι έξωτερικοί διά τήν έπιχείρησιν, όπως π.χ. ή άπουσία ύψηλοϋ τεχνολογικού περιβάλλοντος, ειδικευμένου άνθρωπίνου δυναμικού, χρηματοπιστωτικών εύκολιών κλπ. και μερικοί έσωτε- ρικοί, όπως π.χ. τό μικρόν μέγεθος τής έπιχειρήσεως, οργανωτικά ανεπάρ- κεια, κατωτέρα διοικητική διάρθρωσις, ή χαμηλή έπιστημονική βάση τής έπιχειρήσεως κλπ., δημιουργούν έμπόδια διά τήν χρησιμοποίησιν υπό τών Έλληνικών έπιχειρήσεων άνωτέρων συναρτήσεων παραγωγής.

Αί έπιχειρήσεις τών χωρών τής Κοινής Άγοράς άντιθέτως, λειτουργού- σαι έντός εύνοϊκότερου τεχνολογικού, οργανωτικού, οικονομικού και θεσμικού περιβάλλοντος και έχουσαι μεγαλύτερον μέγεθος και άνωτέραν διάρθρωσιν εύρίσκονται εις πλεονεκτικότεραν θέσιν διά τήν χρησιμοποίησιν άνωτέρων συναρτήσεων παραγωγής. Έρευναι επί τών συναρτήσεων παραγωγής τής Έλληνικής βιομηχανίας οδηγούν εις συγκλίνοντα συμπεράσματα περί τού χα- ρακτήρος τών συναρτήσεων τούτων. Τά έξέχοντα χαρακτηριστικά τών συν- αρτήσεων παραγωγής τής Έλληνικής βιομηχανίας είναι : α) έντάσεως έργα- σίας, β) δεικνύουν σταθεράν άπόδοσιν εις χαμηλόν επίπεδον παραγωγικότη- τος, γ) δέν έπιτρέπουν τήν ταχείαν ύποκατάστασιν εργασίας υπό κεφαλαίου και συνεπώς τήν ταχείαν εισαγωγήν τής τεχνολογικής προόδου. Αί συν- αρτήσεις παραγωγής τών βιομηχανιών τών χωρών τής Κοινής Άγοράς άντι- θέτως είναι έντάσεως κεφαλαίου και τεχνολογίας και περισσότερον συνεχείς έπιτρέπουν τήν ταχείαν ύποκατάστασιν εργασίας υπό κεφαλαίου και συνεπώς τήν ταχύτεραν άπορρόφησιν τής τεχνολογικής προόδου.

Η διαφορά εις τήν μορφήν τών χρησιμοποιουμένων υπό τής Έλληνικής βιομηχανίας και υπό τής βιομηχανίας τών χωρών τής Κοινής Άγοράς συν- αρτήσεων παραγωγής όφείλεται εις τούς έξής κυρίως λόγους : α) εις τήν διαφοράν μεγέθους τών έπιχειρήσεων. Αί νεώτεροι τεχνικοί παραγωγής είναι συνδεδεμένοι με ώρισμένας άδαιρετότητας, ως εκ τών όποιων δέν είναι τεχνι- κώς δυνατόν και οικονομικώς συμφέρον νά χρησιμοποιηθοϋν κάτω ένός με- γέθους, ή δέ πλήρης έκμετάλλευσις τών πλεονεκτημάτων των άπαιτεί τήν χρησιμοποίησιν ολοκλήρου τής δυναμικότητας τών έγκαταστάσεων και αύτη μεγάλην άγοράν, β) εις τήν διαφοράν τεχνολογικού περιβάλλοντος και οργανω-

Π Ι Ν Α Κ Σ 2 4

'Εμφάνιων τὰ μορφωτικά επίπεδα τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρηματικῶν ἡγετῶν καὶ τῶν στελεχῶν τῆς βιομηχανίας
1961

Χώρα	Καμία μόρφωση		Κάτω τῶν 6 ἐτῶν		6 ἐτῶν καὶ πλέον ἀλλ' ὄχι ἀποφ. Γυμν.		'Απόφοιτοι Γυμν.		'Απόφοιτοι Παν/ου ἢ Πολυτεχνείου	
	'Επ/ται	Στέλεχη	'Επ/ται	Στέλεχη	'Επ/ται	Στέλεχη	'Επ/ται	Στέλεχη	'Επ/ται	Στέλεχη
Γερμανία
Γαλλία
Ἴταλία
Κάτω Χῶραι
Βέλγιον
Λουξ/γον
Κοινοῦτης
'Ελλάς	0 %	0 %	4 %	0 %	17 %	13.7 %	44 %	.	.	37.1 %

Π η γ ή : 'Εθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας 'Ελλάδος, 'Απογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1961. 'Αθῆναι 1963.
Στρατουδάκη Π. Τὰ στελέχη τῆς 'Ελληνικῆς βιομηχανίας. ΕΛΛΚΕΠΑ. 'Αθῆναι 1967 πίναξ ΙΥ - 2.

τικής στάθμης. Ἡ χρησιμοποίησις ἀνωτέρων τεχνικῶν παραγωγῆς ἐνσωματουμένων εἰς ἀνωτέρας συναρτήσεις παραγωγῆς ἀπαιτεῖ προχωρημένον τεχνολογικὸν περιβάλλον, ὑψηλὴν ὀργανωτικὴν στάθμην, εἰδίκευσιν τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος καὶ κατάλληλον θεσμικὸν πλαίσιον, γ) εἰς τὴν διαφορὰν εἰς τὴν ροπὴν καὶ τὴν ἰκανότητα πρὸς ἀπορρόφησιν καινοτομιῶν. Ἡ ροπὴ καὶ ἡ ἰκανότης πρὸς ἀπορρόφησιν καινοτομιῶν εἶναι συνάρτησις πολλῶν παραγόντων, ὅπως: τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρήσεως, αἱ χρηματοπιστωτικαὶ εὐκολαί, τὸ ἐπίπεδον μορφώσεως τῆς ἐπιχειρηματικῆς ἡγεσίας, ἡ διοικητικὴ, νομικὴ καὶ τεχνολογικὴ διάρθρωσις τῆς ἐπιχειρήσεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ἐπιστημόνων καὶ τεχνικῶν κλπ., δ) εἰς τὴν διαφορὰν διαρθρώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὑπὸ ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἐπόψεις αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εὐρίσκονται εἰς εὐνοϊκωτέραν θέσιν ἔναντι τῶν Ἑλληνικῶν. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεῖα διὰ τὴν ποσοτικὴν ἐπαλήθευσιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως. Εἰς τὸν πίνακα 24 ἐμφαίνονται τὰ μορφωτικὰ ἐπίπεδα τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρηματικῶν ἡγετῶν καὶ τῶν στελεχῶν τῆς βιομηχανίας, τὰ ὁποῖα διαδραματίζουν σοβαρὸν ρόλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν συνηθειῶν τῶν ἐπιχειρηματικῶν ἡγετῶν καὶ τὴν ροπὴν ἔναντι τῆς τεχνολογικῆς προόδου.

β) Ἡ κατὰ μέγεθος διάρθρωσις

Ἡ κατὰ μέγεθος διάρθρωσις εἶναι δυνατὸν νὰ μελετηθῇ μὲ βάσιν τὴν δυναμικότητα, τὴν ἀπασχόλησιν ἢ τὸ προϊόν. Ὡς βάσις τῆς κατὰ μέγεθος διαρθρώσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς ἀκολουθοῦσης ἀναλύσεως, ἔχει ληφθῆ ἡ ἀπασχόλησις. Ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τῶν κατανομῶν μεγέθους τῶν Ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς προκύπτει ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ μέγιστον ποσοστὸν εἶναι μικρομεσαῖαι, μικραὶ καὶ πολὺ μικραὶ, αἱ δὲ ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν εἶναι μεγάλαι. Οὕτως, ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακος 25 προκύπτει ὅτι τὸ 99.3 % τῶν Ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπασχολοῦν κάτω τῶν 50 ἀτόμων καὶ μόνον τὸ 0.4 % ἀπασχολεῖ ἀριθμὸν ἐργαζομένων μεταξὺ 200 καὶ 300, ἐνῶ τὸ 37.9 % τῶν Γερμανικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, τὸ 27.6 % τῶν Γαλλικῶν, τὸ 30.8 % τῶν Ἰταλικῶν, τὸ 35 % τῶν Ὀλλανδικῶν καὶ τὸ 31 % τῶν Βελγικῶν ἀπασχολοῦν πλέον τῶν 1000 ἐργαζομένων. Ἡ γραφικὴ μορφή τῶν κατὰ μέγεθος κατανομῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς δίδεται ὑπὸ τῶν σχημάτων 6α καὶ 6β ἀντιστοίχως.

Ἄν καὶ τὸ optimum μέγεθος τῆς ἐπιχειρήσεως καθοριζόμενον ἀπὸ τὴν τεχνολογίαν, τὴν σχέσιν τῶν τιμῶν τῶν συντελεστῶν, τὸ εἶδος τοῦ προϊόντος, τὸ μέγεθος, τὴν μορφήν καὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ ἀπόψεως διασπορᾶς τοῦ πληθυσμοῦ διαφέρει κατὰ κλάδους καὶ χώρας, τὸ μέγιστον ποσοστὸν τῶν Ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει μέγεθος

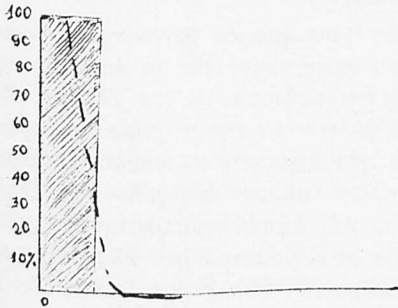
Π Ι Ν Α Κ 25

Ἑμφανίων τῆν κατὰ μέγεθος κατανομῆν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων
(βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπασχολουμένων)

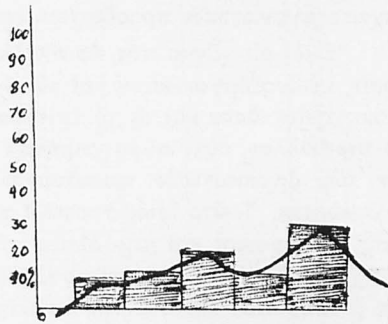
Χ ὄ ρ α	Ἀριθμὸς ἀπασχολουμένων					
	Μέχρι 50	50 - 100	100 - 200	200 - 500	500-1000	1000 καὶ ἄνω
Γερμανία	.	11.3	13.8	21.9	15.1	37.9
Γαλλία	.	14.7	17.8	24.1	15.8	27.6
Ἰταλία	.	14.9	.	37.9	16.4	30.8
Κάτω Χῶραι	.	14.1	15.4	18.9	15.8	35.8
Βέλγιον	.	14.5	15.6	22.9	15.8	35.8
Λουξεμβούργον
Κοινότης	.	13.9	14.1	25.14	15.8	32.8
Ἑλλάς	99.3	0.4	3.0	—	—	—

Π η γ ή : Ἐθνικὴς Στατιστικὴς Ὑπηρεσίας Ἑλλάδος, Ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τῆς βιομηχανίας τοῦ ἔτους 1950. Ἀθήναι 1962. Mand de Chel link, la structure de la dimension des entreprises dans les pays du Marche Commun. Revue Economique, Mai 1960.

κάτω τοῦ optimum μὲ συνέπειαν ἀντιοικονομίας κλίμακος. Ὡς ἐκ τούτου αἱ διαφοραὶ μεγέθους τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς ὀδηγοῦν εἰς μεγάλας διαφορὰς εἰς τὰς οἰκονομίας κλίμακος μὲ τὰς ὁποίας συνδέονται ἐπίσης διαφοραὶ εἰς τὰς τεχνο-

Σχῆμα 6α

Σχῆμα 6β

λογικὰς καὶ ὀργανωτικὰς οἰκονομίας. Αἱ διαφοραὶ εἰς τὰς οἰκονομίας κλίμακος καὶ αἱ συνδεμένα μὲ αὐτὰς τεχνολογικαὶ καὶ ὀργανωτικαὶ οἰκονομίαι ἐξηγοῦν εἰς σοβαρὸν ποσοστὸν τὰς διαφορὰς κόστους καὶ ποιότητος τοῦ προϊόντος, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἀναγόμεναι εἰς δύο στρατηγικὰς μεταβλητὰς τῆς ἀγορᾶς διαφοροποιοῦν τὴν ἀνταγωνιστικότητα τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Κοινότητος καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ποσοτικὸς προσδιορισμὸς τῆς συμβολῆς τῶν ἀνωτέρω μεταβλητῶν ἀπαιτεῖ οἰκονομετρικὴν ἔρευναν.

Αἱ διαφοραὶ εἰς τὴν κατὰ μέγεθος διάρθρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ τῆς Ἑλλάδος δικαιολογοῦν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ περιθώρια ἀντλήσεως ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων οἰκονομιῶν κλίμακος διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ μεγέθους των εἶναι μεγάλα. Ἄνευ αὐξήσεως τοῦ μεγέθους τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ προσεγγίσεως των εἰς τὸ optimum βάσει τῶν δεδομένων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς δὲν ὑπάρχει λογικὴ βᾶσις διὰ τὴν ἐλπίδα σημαντικῆς αὐξήσεως τῆς ἀνταγωνιστικότητός των καὶ βελτιώσεως τῆς ἀγορᾶς των.

γ) Ἡ ὀργάνωσις

Ἡ ὑψηλὴ στάθμη τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπαιτεῖ ταχεῖαν ἀπορρόφησιν τῶν συγχρόνων ὀργανωτικῶν καινοτομιῶν καὶ αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὀρισμένας προϋποθέσεις εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων. Τοιαῦται προϋποθέσεις εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς βιομηχανίας εἶναι ἡ ἀνωτέρα διάρθρωσις τοῦ μεγέθους τῶν μονάδων παραγωγῆς, ὑψηλὸν ὀργανωτικὸν κλίμα, χρηματοπιστωτικαὶ εὐκολίαι καὶ κίνητρα, ἡ προσφορὰ ἐργασίας εἰδικευμένης εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ὀργανωτικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ ἀνταγωνιστικὰς πιέσεις, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν ἀδύνατον τὴν ἐπιβίωσιν τῶν μὴ ἀποτελεσματικῶν ἐπιχειρήσεων. Εὐνοϊκαὶ προϋποθέσεις εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἐπι-

χειρήσεων είναι ή άνωτέρα διοικητική και νομική διάρθρωσις τής επιχειρήσεως, προοδευτική επιχειρηματικότης δεκτική εις τήν οργανωτικήν πρόδον, άπασχόλησις μεγάλης άναλογίας έπιστημόνων και τεχνικών εις όλα τά κλιμακία λήψεως άποφάσεων, σύγχρονοι τεχνικά και όργανα λήψεως άποφάσεων, τεχνικοοργανωτικώς προοδευτική έπιχείρησις (1).

Ένω αι χώραι τής Κοινής Άγοράς έχουν μακράν οργανωτικήν παράδοσιν, πνεύμα οργανώσεως και εύνοϊκάς συνθήκας τόσο εις τó έπίπεδον τής βιομηχανίας όσον και εις τó έπίπεδον τής επιχειρήσεως, εις τήν Έλλάδα ούτε τó περιβάλλον, ούτε αι έπιχειρήσεις συμβάλλουν εις τήν ταχεία άπορρόφηση τών οργανωτικών καινοτομιών και τήν δημιουργία ύψηλης στάθμης οργανώσεως. Τοϋτο ίσως άποτελεί τήν πλέον κρίσιμον άδυναμία τής Έλληνικής βιομηχανίας και τήν αίτία τής χαμηλής άποτελεσματικότητός της (2). Στοιχεία διά τήν μορφωτικήν στάθμην τών επιχειρηματιών και τών στελεχών τής βιομηχανίας και διά τήν νομικήν διάρθρωσιν τών επιχειρήσεων, δύο έκ τών κυριωτέρων μεταβλητών τής οργανωτικής προοδευτικότητος, παρέχει ό πίναξ 26.

Έκ τής έπισκοπήσεως τών στοιχείων του άνωτέρω πίνακος προκύπτει ότι έν αντιθέσει πρòς τας χώρας τής Κοινής Άγοράς ή Έλληνική βιομηχανία άποτελείται άπό έπιχειρήσεις προσωπικού ή οίκογενειακού χαρακτήρος στενής βάσεως διά τήν συγκέντρωσιν μεγάλου κεφαλαίου, διά τεχνοκρατικήν διάρθρωσιν και εισαγωγήν οργανωτικών καινοτομιών, διοικουμένας άπό επιχειρηματικήν ήγεσίαν με χαμηλά μορφωτικά έπίπεδα, έχουνσαν άγνοιαν του τεχνολογικού και οργανωτικού όρίζοντος τής επιχειρήσεως, άγνοιαν ή ύποτίμησιν τής άξίας τής οργανώσεως και μικράν αίσθησιν τής ανάγκης και μικράν, λόγω τής δασμολογικής προστασίας και τών άτελειών τής άγοράς, ροπήν πρòς άπορρόφησην οργανωτικών καινοτομιών. Έως έκ τούτου ή Έλληνική βιομηχανική έπιχείρησις πλην περιωρισμένων έξαιρέσεων μεταξύ ίδίως τών νεωτέρων έπιχειρήσεων άνήκει εις τόν τύπον τής μη «προοδευτικής» οργανωτικώς έπιχειρήσεως (3), και έχει κατώτεραν οργανωτικήν στάθμην έν συγκρίσει πρòς τας έπιχειρήσεις τών χωρών τής Κοινής Άγοράς.

Η διαφορά εις τήν οργανωτικήν διάρθρωσιν τών επιχειρήσεων ύπῆρξε και έξακολουθεί να είναι μία κυρία πηγή διαφορών εις τήν άποτελεσματικότητα έκφραζομένην διά τής παραγωγικότητος και του κόστους και τής ποιότητος του προϊόντος, αι όποια αποτελούν δύο κρίσιμους στρατηγικάς μεταβλητάς τής άνταγωνιστικότητος και τής άγοράς.

1) Διά τά χαρακτηριστικά τής τεχνικώς προοδευτικής επιχειρήσεως ίδε C. Carter - Br. Williams, *Industry and Technical Progress*. Oxford University Press, London 1957, p. 177.

2) Ίδε και Alexander, A., *Greek Industrialists*. Center of Planning and Economic Research, Athens, 1964, p.

3) Ίδε σχετικώς Alexander, A., *Greek Industrialists*. Center of Planning and Economic Research. Athens, 1964, p. 118.

Π Ι Ν Α Κ 2 6

Έμφασις επί νομικών διάρθρωσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων

Χώρα	Σύνολον επιχει- ρήσεων	Ατομική επιχείρησις		Συμμετοχική		Περιορισμένης εξόχης		Ανόνημος	
		Απόλυτοι ἀριθμοί	%	Απόλυτοι ἀριθμοί	%	Απόλυτοι ἀριθμοί	%	Απόλυτοι ἀριθμοί	%
Γερμανία
Γαλλία
Ιταλία
Κάτω Χώραι
Βέλγιον
Λουξεμβούργον
Κοινότης Έλλάδος	117.381	96.6±0	82±0	19.508	17 %	193	0.2 %	686	0.6 %
									100

Πηγή : Έθνικης Στατιστικής Υπηρεσίας της Έλλάδος. Έρευνα των βιομηχανικών καταστημάτων.

δ) *Ἡ διάρθρωσις τοῦ κόστους*

Ἡ ἀποτελεσματικότης ἐξαρτᾶται ἐπίσης ἀπὸ τὴν διάρθρωσιν τοῦ κόστους τῆς ἐπιχειρήσεως, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν βαθμὸν συμμετοχῆς ἐκάστου συντελεστοῦ εἰς τὴν παραγωγήν. Ἡ σύγχρονος βιομηχανικὴ παραγωγή χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀναλογίαν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς τεχνολογίας εἰς τὴν παραγωγήν δηλαδὴ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή εἶναι διαδικασία ἐντάσεως κεφαλαίου καὶ τεχνολογικῆς προόδου. Ἡ ἀναλογία αὕτη σήμερον μεταβάλλεται συνεχῶς περισσότερον ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας.

Ἡ διάρθρωσις τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντάσεως ἐργασίας ὑφίσταται (1), ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 27 σοβαρὰν μεταβολὴν πρὸς τὴν καθαρῶς βιομηχανικὴν μορφήν, ἀλλὰ ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν ἔλαβεν ἕκτασιν ἐπαρκῆ, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ βᾶσις συγκρίσεως πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Αἱ διαφοραὶ αὗται ἀντανακλῶνται εἰς τοὺς λόγους κεφαλαίου - προϊόντος καὶ εἰς τὰς συναρτήσεις παραγωγῆς καὶ τελικῶς εἰς τὴν ἀποτελεσματικότητα.

Γ) *Ἡ ἀποτελεσματικότης καὶ ἡ ἀγορὰ*

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι ὑπάρχουν μεγάλαι διαφοραὶ μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἰς τὴν συσσώρευσιν, τὰς διαρθρώσεις, τὴν ἱκανότητα ἀπορροφήσεως καινοτομιῶν καὶ τοὺς ρυθμοὺς μεταβολῆς τῶν ἀνωτέρω, ὡς καὶ εἰς τὰς συναρτήσεις παραγωγῆς, τὴν κατανομὴν μεγέθους, τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν διάρθρωσιν τοῦ κόστους τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ διαφοραὶ τῆς πρώτης κατηγορίας ἀναγόμεναι εἰς τὸ περιβάλλον διαφοροποιοῦν τὰς «ἐξωτερικὰς οἰκονομίας». Αἱ διαφοραὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν διαφοροποιοῦν τὰς «ἐσωτερικὰς οἰκονομίας». Ὅλα ὁμοῦ αἱ ἀνωτέρω διαφοραὶ καθορίζουν τὰς διαφορὰς εἰς τὴν τεχνικὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν ἐπιχειρήσεων μετρούμενην διὰ τῆς παραγωγικότητος ἢ διὰ τοῦ κόστους.

Λόγω τῆς κατωτέρας διαρθρώσεως τοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ τῶν κατωτέρων ἐσωτερικῶν τῶν διαρθρώσεων, αἱ Ἑλληνικαὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπολαμβάνουν εἰς πολὺ μικρὸν βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐξωτερικῶν οἰκονομιῶν, οἰκονομιῶν κλίμακος, τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν οἰκονομιῶν μὲ ἀποτέλεσμα μικροτέραν ἀποτελεσματικότητα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τελευταίας. Στοιχεῖα διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα εἰς ὄρους παραγωγικότητος παρέχει ὁ πίναξ 27. Παρὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος τόσον τῆς ἐργασίας ὅσον καὶ τοῦ κεφαλαίου εἰς ὀριακὰ μεγέθη μεταξύ τῶν ἐτῶν 1949 — 59 ἡ μέση

1) Ἴδε σχετικῶς Krengel R. Mertens D., Πάγιον κεφάλαιον καὶ μελλοντικὰ ἀνάγκαι ἐπενδύσεων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν. Κέντρον Προγραμματισμοῦ καὶ Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν. Ἀθήναι, σ. 43 - 44.

Π Ι Ν Α Κ 27

Εμφανίσεων τήν αποτελεσματικότητά

Έτος	Επίπεδα παραγωγικότητας εις \$ ΗΠΑ κατά εργαζόμενον	Λόγοι		Έτος	Όριακά μέγεθη				
		1 : 2	2 : 1		Ο		Κ		
					Κοινή Αγορά	Έλλας	Κοινή Αγορά	Έλλας	
1963	3.186	1.154	27.6 : 1	36.3	1949—59	4.05	4.3	4.8	3.0
1964	3.753	1.418	26.7 : 1	38.0					
1966	4.426	1.736	25.5 : 1	39.0					

Πηγή : United Nations, Yearbook of National Account Statistics, N. York 1967, table 7A, P. 728.
Statistical Office of the European Communities, Basic Statistics, years 1964, 65, 67.

παραγωγικότητος καλύπτει περίπου τὸ 40 % τοῦ ἐπιπέδου τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς.

Ἡ διασπορά τῆς ἀποτελεσματικότητος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν, καίτοι δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα πρὸς ποσοτικὴν ἐπαλήθευσιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως, φαίνεται ὅτι εἶναι μεγαλυτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι προσδιορίζουν τὰς διαπιστωθείσας διαφορὰς ἀποτελεσματικότητος διαφωτιστικὸν στοιχεῖον εἶναι ἡ συγκριτικὴ ἀποδοτικότης τοῦ Ἑλληνος ἐργάτου εἰς τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἀποδοτικότης τοῦ Ἑλληνος ἐργάτου εἰς τὰς χώρας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἐργατῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὀδηγεῖ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μικρότερα παραγωγικότης τοῦ Ἑλληνος ἐργάτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀφείλεται εἰς αἷτια εὐρίσκόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς διαρθρώσεις τοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ ὁποίου καταβάλλεται ἡ ἐργασία εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ αἷτια ταῦτα, ὅπως ἐλέχθη ἀνωτέρω, εἶναι κυρίως ὀργανωτικά, τεχνολογικά, θεσμικά, διαρθρωτικά. Τὰ ὑποκειμενικά αἷτια τῆς μικρότερας ἀποτελεσματικότητος ἀνάγονται κυρίως εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν.

Αἱ διαφοραὶ ἀποτελεσματικότητος τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὀδηγοῦν εἰς διαφοροποίησιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος καὶ τῆς ἀγορᾶς των. Ἐκ τῆς προηγηθείσης ἀναλύσεως προέκυψεν ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιχειρήσεις ἔχουν μικρότερα ὄρια δυνητικῆς μεταβολῆς τοῦ κόστους καὶ τῆς τιμῆς προσφορᾶς, τῆς ποιότητος καὶ τοῦ σχεδίου τοῦ προϊόντος καὶ τῶν τεχνικῶν πωλήσεων, δηλαδὴ ἔχουν μικρότερας δυνατότητας ἐπηρεασμοῦ τῶν κυρίων στρατηγικῶν μεταβλητῶν τῆς ἀγορᾶς καὶ ὅτι αἱ δυνατότητες αὗται διαφέρουν ἐπίσης εὐρέως μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ κλάδου. Λόγω τῆς μικρότερας ἱκανότητος μεταβολῆς τῶν κυρίων στρατηγικῶν μεταβλητῶν τῆς ἀγορᾶς ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἡ ἀγορὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων σήμερον εἶναι ἀτελεῶς ὀλιγοπωλικὴ εἰς βᾶρος των καὶ ἡ ἠθικὴ ἐλπίς ἐπικρατήσεώς των σήμερον εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν μικρά. Ὡς ἐκ τούτου, ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐγγίνοτο σήμερον μέλος τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς πλὴν μικροῦ ἀριθμοῦ ἐπιχειρήσεων ἀπολαουσιῶν εἰδικῶν οἰκονομιῶν, αἱ ἄλλα δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ αὐξήσουν τὸ μερίδιόν των εἰς τὰς πωλήσεις τοῦ κλάδου των μὲ τὸν ρυθμὸν μὲ τὸν ὅποιον θὰ ἐπετύγχανον τοῦτο αἱ ἀνταγωνιστικαὶ τῶν ἐπιχειρήσεις τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μὲ συνέπειαν τὴν μείωσιν τῆς ἀγορᾶς των καὶ τὴν ὀριακὴν ἐξαφάνισίν των κατὰ τὴν ἄτεγκτον διαδικασίαν⁽¹⁾ τῆς ἀντικαταστάσεως εἰς τὸν ὀλιγοπωλικὸν ἀνταγωνισμὸν ἀνωτερότητος μὴ ἀποτελεσματικῶν ἐπιχειρήσεων ὑπὸ ἀποτελεσματικωτέρων. Ἡ μορφή ὅμως καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς οὔτε ἐνιαία εἶναι, οὔτε ἀμετάβλητος διὰ μέσου τοῦ χρόνου. Ἡ συσχέτισις τῶν παραγόντων ἡ

1) Ἴδε σχετικῶς Κ. Καλόγρη Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς. Β. Παπαζήσης Ἀθήναι, 1968.

ὅποια προσδιορίζει τὴν ἀγορὰν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς δεδομένον χρόνον μεταβάλλεται συναρτήσῃ τοῦ χρόνου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἰδίως τοῦ ρυθμοῦ ἀπορροφῆσεως τῶν καινομιῶν τῆς τεχνολογικῆς προόδου μὲ συνέπειαν τὴν μεταβολὴν τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὁ πιθανὸς τρόπος μεταβολῆς τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις τοῦ κλάδου των ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐξαρτᾶται, κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, ἐν μέρει ἀπὸ τὴν μεταβολὴν τῶν διαρθρώσεων τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἐν μέρει ἀπὸ τὴν ροπὴν καὶ τὴν ἰκανότητα τῶν ἰδίων τῶν ἐπιχειρήσεων νὰ ἀπορροφήσουν τὰς συγχρόνους καινοτομίας εἰς τὰς τεχνικὰς τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν πωλήσεων καὶ νὰ μεταβάλλουν καὶ μάλιστα ὄχι ἅπασι, ἀλλὰ συνεχῶς τὸ μέγεθός των, τὴν τεχνολογίαν των, τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν διάρθρωσίν των, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν δυναμισμόν ἀνανεώσεως καὶ προσαρμογῆς των. Ἐὰν ὠρισμένοι, καὶ ὅσοι κατορθώσουν, νὰ πραγματοποιήσουν τοὺς ἐπιβαλλομένους ἐκ τῶν συγχρόνων δεδομένων τεχνικοοργανωτικούς μετασχηματισμούς καὶ νὰ ἀνέλθουν τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος πρὸς τὰς ἡγετικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ κλάδου των ἢ νὰ τὰς ὑπερβοῦν καθιστάμεναι αἱ ἴδιαι ἡγετικαὶ θὰ μεταβάλλουν ὑπὲρ αὐτῶν τὸ μέγεθος καὶ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς των. Ἡ ταχεῖα ἀπορρόφησης καινομιῶν καὶ ἡ πραγματοποίησις τεχνικοοργανωτικῶν μετασχηματισμῶν εἶναι συνυφασμένη μὲ δραστικὰς μεταβολὰς εἰς τὸ περιβάλλον καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐὰν καὶ μετὰ τὴν περιβάλλοντος καὶ ἐπιχειρήσεων ὑπάρχῃ συνεχὴς ἀλληλεπίδρασις αἱ εὐνοϊκαὶ μεταβολαὶ εἰς τὸ περιβάλλον εἶναι πρωτίστως ἔργον τῶν φορέων τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ὀργανώσεως. Ὑποτιθεμένον ὅτι τὸ περιβάλλον θὰ μεταβληθῇ εὐνοϊκῶς διὰ τὴν παράσχη τὰ κίνητρα, τὴν πίεσιν, τὰς ἀναγκαίας ἐξωτερικὰς οἰκονομίας καὶ τὴν κατάλληλον γενικὴν καὶ εἰδικὴν στρατηγικὴν διεισδύσεως καὶ ἐπικρατήσεως εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν, διὰ πολλὰς Ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις εἶναι δυνατὸς ὁ τεχνικοοργανωτικὸς μετασχηματισμὸς, ὁ ὁποῖος θὰ αὐξήσῃ τὴν ἠθικὴν ἐλπίδα ἐπικρατήσεώς των εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν. Τοῦτο θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ροπὴν καὶ τὴν ἰκανότητά των πρὸς ἀπορρόφησην καινομιῶν καὶ μεταβολὴν τοῦ μεγέθους καὶ τῆς διαρθρώσεώς των. Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἠθικῆς ἐλπίδος διεισδύσεως καὶ ἐπικρατήσεως δι' ἐκάστην ἐπιχείρησιν εἶναι θέμα ἐμπειρικῆς ἐρεύνης.

Τὸ πρόβλημα τῶν τεχνικοοργανωτικῶν ἀλλαγῶν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἐλπίδος ἐπικρατήσεως ἐντὸς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι πρωτίστως ὀργανωτικὸν καὶ καταλλήλου στρατηγικῆς. Μία στρατηγικὴ ἢ ὅποια ἐξασφαλίζει εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις μεγαλυτέραν ἠθικὴν ἐλπίδα διεισδύσεως καὶ ἐπικρατήσεως εἰς τὴν Κοινὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἀγορὰν ὀνομαζομένη «ἡ στρατηγικὴ τῶν σφηνῶν» σκιαγραφεῖται εἰς τὸ τρίτον μέρος τῆς παρούσης μελέτης καὶ θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ ἐπόμενο τεύχος τῶν «Σπουδῶν».